

Nemunas

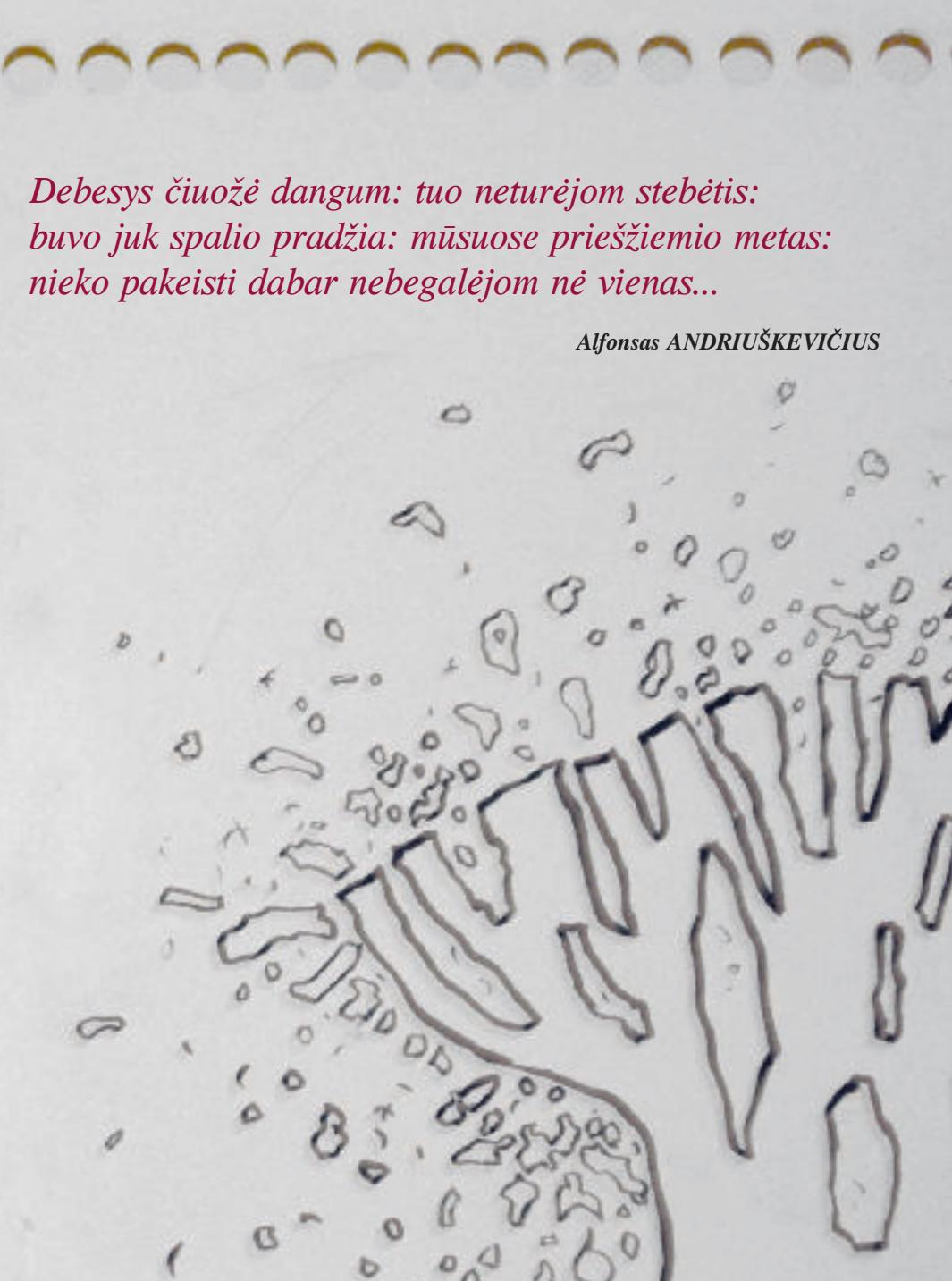
Nr. 34
(352-793)

2011 m.
spalio 13-19 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

*Debesys čiuožė dangum: tuo neturėjom stebėtis:
buvo juk spalio pradžia: mūsuose priešžiemio metas:
nieko pakeisti dabar nebegalejom nė vienas...*

Alfonsas ANDRIUŠKEVIČIUS

2011 m. Jotvingių premija įteikta poetui, eseistui Alfonsui Andriuškevičiui.

PDR: čia kasmet šiek tiek prisivejamas laikas **10 p.**

Tiltai

3-7 p.

<http://www.nemunas.net>

Gediminas JANKUS

*Bel canto. Dramatiškos
meilės apoteozė*

Gediminas JANKAUSKAS

„Žmogus, kuris kalbėjo
su angelu“

Dovilė ZELČIŪTĖ

„Fundamentalistai“.
Kaip išsaugoti Dievo
duotą skaidrumą

Gintaras KUŠLYS

Valdovo portretas
Vilniaus Šv. Jurgio
Kankinio bažnyčioje:
unikalus, išskirtinės
meninės ir istorinės
vertės, bet, deja,
išniekintas

Kinas, kinas, kinas...

Kaune baigėsi tarptautinio Kauno kino festivalio renginiai. Juose ne tik žiūrėjome filmus – norintieji dalyvavo susitikimuose ir įvairiose kino dirbtuvėse. Ši kartą pateikiame keletą kino kritikos dirbtuvės dalyvių išpūdžių apie ką tik kino teatruose matytus filmus.

Marija Sajekaitė: Kim Ki-duk „Arirang“

Pasirodo, tokio lygio režisierius kaip Kim Ki-dukas gali sėkmingai susulti filmą naudodamas tiesiog profesionaliuo fotoaparatu ir vienas atlikdamas režisierius, operatorius, aktoriaus vaidmenis, kuriu reikia komandiniam kino kūrimo procesui. Nepasitikėjimas žmonėmis ir trejus metus trukusi kūrybinė režisieriaus krizė prasidėjo, kai vienas jo studentų pavogė kartu rašytą scenarijų. „Arirang“ – itaigi ir poetiška dokumentinė drama, suteikianti žiūrovui proga pažvelgti į žinomiausio Pietų Korėjos režisieriaus sielos užkaborius bei paméginti suprasti, kodėl jis apleido kinonė pasauli.

Nors juosta yra autobiografinė dokumentika apie atsiskyrėlišką kūrėjo gyvenimą kalnuose, ji turi visus narativinius pasakojimui būdingus elementus: lyriškā įzangą, istorijos plėtojimą, įtampos kilimą, kulminacijoje išsiveržiančias emocijas, atomazgą. Buities, suskirdusiu kulmą, nejaukauks kramsonojo ir kiti ne itin estetiški vaizdai filmo pradžioje perspėja, kad malonios istorijos laukti neverta. Vienam ilgame kadre Kim Ki-dukas stropai sukuoja susivėlusius plaukus, vėliau meta rūmtą žvilgsnį į veidrodį ir pasiruošia akistatai su žiūrovu ir pačiu savimi.

Idomus režisieriaus sprendimas ilgus meditacinius monologus pakeisti dar ilgesniais dialogais su savim. Tvarkingai surištais plaukais Kim Ki-dukas reikliai ir negailestingai klausinėja susivėlusį ir emociskai nestabilų Kim Ki-duką. Mandagiai tartum su protévio dvaisia šnekasi su savo šešeliu. Susidvejimus asmenybę? Taip, nes kas gi dar atsiskyrėli, pasitraukusį į kalnus, paskatinis ir įkvėps vėl pradėti gyventi?

Ir glumina, ir žavi, kad režisierius nesibodi rodyti pačių intymiausių emocijų (šiuolaikinis kinas jau seniai turėjo išsklaidyti iliuziją, kad vyrai neverkia). Jis konstruoja ekspresso kavos – kupino streso, inertiskai bėgancio pasaulio simbolio – aparatą. Susikonstruoja net dailų

pistoletą. Pasikartoantis motyvas – ilgesinga ir skaudi tradicinė korėjietiška daina „Arirang“, kurios padavinimas neturi konkretios reikšmės šiandieninėje kalboje. Apčiuopiamu priežasčių neturi ir Kím Ki-duko krizė, pribrendusi žingsnis po žingsnio, greičiausiai pernelyg intensyviai kuriant.

„Arirang“, unikali vieno žmogaus istorija, papasakota naudojant minimalų biudžetą ir filmavimo įrangą, 2011 m. Kanų kino festivalyje gavo geriausio filmo apdovanojimą programoje „Ypatingas žvilgsnis“. Festivalyje sutikę duoti tik vieną interviu, Kim Ki-dukas prisipažino, kad filmo kūrimas jam padėjo atsistoti ant kojų. Vėliau, to paties interviu metu, visus suglumino su ašaromis akyse pradėjęs dainuoti tą pačią į tolis nukreiptą „Arirang“.

Elisos Martellinni (Italija): Aki Kaurismaki „Havras“

Laisvai jungdamas pasakos ir fantasmagoriškų vizijų elementus bei socialinės atskirties temas, suomių režisierius A. Kaurismakis kuria vilties kupiną filmą, po kurio seanso žiūrovai išeina šiek tiek labiau tikėdami pasauliu ir žmonija. Nors abiem kyla grėsmė būti ištremtiems iš Prancūzijos, kuklaus batų blizgintojo ir pabėgelių vairo draugystė greta kaimynų solidarumo kovoje prieš absurdišką ir represyvią teisminę sistemą bei egoizmo nepažįstantis visuomenės „marginalų“ klinumus žiūrovą atveda į visai naują, optimizmu trykštanti pasaulį. Vis dėlto filme dominuoja skaudžios šiandieninės visuomenės aktualijos – sociopolitinės emigracijos ir rasistinės integracijos temos.

A. Kaurismakio kino pasaulyje kruopščiai derinamos spalvos. Cia nuolat kartoja šaltų ir šiltų atspalvių deriniai. Per spalvas subtilių atskleidžia ir socializmo tema: nuolat kadre pasirodantys raudonos spalvos elementai siejami su neatitiktinai pasirinktu pagrindinio personažo vardu – Marcelliu Marksui. Režisierius meistriškai zaidžia kadro kompozicija, suteikdamas jai socialistinės estetikos bruožų. Jis harmoningai tvarkomą filmo erdvę pripildo reikšmių: kaičiulimo scenose, kur dominuoja balta spalva, aštrios vertikalės ir ištrišos formos, net ir baisus juodus grifas neatrodo toks blogas. Tik tuomet, kai žiūrovas suvokia, kad net ir šis kerintis formų pasau-

lis negali būti atsietas nuo realybės, atsiveria visai naujos, stebinančios A. Kaurismakio pasaulio reikšmės.

Dominikas Dušekas (Liuksemburgas): Ashar Farhadi „Išsiskyrimas“

Berlyno kino festivalio pagrindinio prizo „Auksinio lokio“ laimėtojas – naujausias Asharo Farhadi filmas „Išsiskyrimas“ žiūrovus nukelia į šių dienų Iraną. Naderas ir Simina skirtinai išsivaizduoja, kokia ateitis geriausia jūdvių duktui. Simina trokšta palikti salį, tačiau Naderas negali išvykti, nes jėtuvui nustatyta sunki Alzheimerio ligos stadija. Nadero žmona nusprendžia palikti šeimą ir suranda nėščią moterį, kuri turi padėti vyru rūpintis jo sergančiu tévu. Filmas kupinas netikėtų siužeto posūkių, todėl žiūrovas ištraukiama į komplikuotą pasakojimą. Tačiau „Išsiskyrimas“ baigiasi taip, kaip prasidėjo, pradžia ir pabaiga suka aplink dukterį Termeh, tampančią pagrindine filmo ašimi.

Filmas prasideda Nadero ir Siminos skyrybų procesu, tačiau kalba apie šiuolaikinės musulmonų (persų) visuomenės šeimose atsirandantių problemų. Šeimos, religijos, sudėtingų žmonių santykų kolizijos atskleidžia per kultūrinį kontekstą. „Išsiskyrimas“ svarsto tapatybės klausimus, kalba apie išorinių ir vidinių normų nepaisymą. Ar nusizengimas Koranui yra blogiau nei susižengimas savo šeimai?

A. Farhadi kuria jaudinančią istoriją pasitelkdamas nepertraukiamą dialogų virtinę ir netikėtus siužeto posūkius. Beveik visos scenos filmuotos rankine kamera, todėl kiekvienas kadras pilnas gyvybės. Iš pažiūros filmas perkrautas dinamiškų vaizdų, tačiau jie leidžia naujai pamatyti herojus, išgyventi sudėtingas dramas. Pirma kartą žiūrint „Išsiskyrimą“ galima sekti tik sudėtingą pasakojimą, todėl, norint pasimėgauti turtinga kinematografinę kalba, reikėtų kelių peržiūrų. Filmas atspiniai visas pažangaus, vis plačiau pasklindančio pasaulyje ir puikiai kritikų vertinamo iraniečių kino tendencijas.

Agnė Rimkutė: slovakų retrospektyvos filmas – Dušan Hanak „Diagnozė 322“

Slovakų režisierius D. Hanakas vaidybinius filmus pradėjo statyti jau po to, kai 1968 m. Prahoje išau-

šo pavasaris. Kūrė žinodamas, kad Slovakijos ribose jų rodyti negalės. „322“, debiutinis režisieriaus vaidybinis filmas, taip pat buvo uždraustas, tačiau, slapčia pervežtas į Mainheime vykusį prestižinį jaunu filmo kūrėjų festivalį, gavo pagrindinį prizą. Kitaip susiklosčius aplinkybėms tai galėjo būti kultinis filmas, tuometinės visuomenės alegorija. Jame laisvės tema – esminė. Nuo pirmųjų minucių ryškėja žmogiškumo ir jų žlugdanių, varžančių veiksnų priešprieša. Žmogaus kūnas, atspindintis gyvenimo istoriją, gali būti ivardytas lotyniškais pavadinimais. Žmonės sunumeruoti, kaip ir jų likimus keičiantys ivykių (322 – žurnale išskirtas vėžio diagnozės numeris), kontroluojami iš garsiakalbio sklindančio balso. Tačiau dėl 322 veikėjai nesiliauja gyventi.

Senyas vėrėjas Lauko netikėtai suserga, tačiau gydytojai delsia jam tai pranešti. Jis gyvena kasdienį gyvenimą ir laukia. Tai daugiaplanis filmas. Pristatomi išvairūs charakteriai: Lauko, vis dar besidalijantis pastoge su buvusia žmona Marta, ciniškas jos meilužis Peteris ir asmuo ID Nr. BU-66 456963, prisištatas tiesiog Žmogumi. Lauko išsivaizduojamos mirties akivaizdoje lanko draugus ir užduoda jiems klausimą: „O kaip jūs, gerai jaučiate dėl savęs ir su savimi?“ Jo būvusi žmona ieško džiaugsmo daiktose, grožyje, meilėje. Kiekvienas eina savu keliu.

Nespalvotoje juosteje mėgaujamas kūrybine laisve, būdinga avangardo ir eksperimentinio kino kūrėjams. „322“ kinematografinis ir scenografinis išradingumas mezgasi į turtingą reikšmių tinklą.

Ekrane kartais pasirodo užrašai, išvardijantys veikėjus ar besisaipantys iš banalių, pernelyg su reikšmintu jų fantazijų ir troškimų. Kai kada vaizdas trumpam sustoja, įterpiama fotografija. Kamera šiam filme neklusniai „juokauja“, rimto dialogo apie praeities nuodėmes metu nukrypsta į piešiniai išmargintus gobelenus. Žiūrovai tampa kūrėjo bendrininku ir drauge šypteli į savo paties problemų.

„322“ puikiai reprezentuoja slovakų „Naujają bangą“. Filme randame Rytų ir Vidurio Europos literatūrai bei kinu būdingą kritinį realybės vertinimą, lyrinį humanistinių stilų, perteikiantį eilinių žmonių gyvenimą. Totalitarinio suvaržymo sąlygomis vienintelė erdvė, kurioje dar gali skleistis laisvė, yra rezervuota gyvenantiesiems pakraščiuose. D. Hanakas pabrėžia vidiunes žmogaus nepriklausomybės svarbą.

Jorė Janavičiūtė: Babako Nafafi „Sebė“

„Sebė“ – tai Švedijos iraniečio B. Nafafi filmas apie penkiolikmetį berniuką, augantį be tévo, tik su nerwinga motina, kuriai būdinga itin plati nuotaikų kaitos amplitudė. Berniukas neturi draugu, mokykloje iš jo šaipomasi, mokytojai gal ir pastebi Sebės bédas, bet nedrįsta kūstis. Girdėta? Taip, juk dauguma matėme panašios tematikos, socialinio kino žanrujį astovaujančius filmus: „Klasė“ (Ilmar Raag, Estija, 2007) bei „Drambllys“ (Gus Van Sant, JAV, 2003). Tačiau yra ir skirtumų. Visų pirmą nuo pat filmo pradžios Sebė išvystame kaip kūrėjā, o ne griovėjā. Viemintelis ji džiuginantis užsiemimas – mechanizmų konstravimas iš metalo laužo. Tai motyvuota socialinės aplinkos. Juk sumkiai rasiame išlepintą buržua, nuolat mūvintį alyva išpurvintas treningines kelnes, nešvariomis rankomis ir veidu. Prie visų Sebės bédų prisideda ir varginčias gyvenimas – mama neturi pinigų net jei gimtadienio dovanai.

Stebėdami likimo skriaužiamą Sebę, bemaž laukiamo, kol išsiverš jo žiaurumas, bet vos spėjimas pradeda pildytis, vėl matome tą patį žmogiškumo nepradarusį veikėją. Jis netampa beširdžiu antherojumi, nors norėtų toks būti, nesiskundžia, dažniausiai problemas bando spręsti pasitraukdamas už konflikto ribų. Aplinka jo nesuryja, nors berniukas nemoka nei moraliskai, nei fiziškai apsiginti nuo skriaužėjų. Matome ji verkiantį, tačiau laikome stipriu dėl gebėjimo išlikti savimi – žmogumi. Sebė įkalintas beviltiskoje situacijoje. Kaip išsilaisvinti?

Labai svarbus berniuko mamos personažas – tai gyvenimo, skurdo (kuris, beje, skiriiasi nuo lietuviškojo) palaužta moteris, dirbanti laikraščių išnešiotoja. Tai netipiškas motinos portretas: ji šiurkštė, alkoholikė, stovinti ant lūžio ribos, bet išsilaike. Būdama geros nutaikos nepamiršta palepinti Sebės apkabinimą ar pietumis. Kai matome ją rékiančią ant sūnaus, neteisiamo dėl berniuko nelaimių, Sebė – taip pat.

Filmas néra vizualiai estetizotas, veiksmą seka judanti kamera, dažnai naudojama statant socialinio žanro filmus, padedanti sukurti realybės pojūtį. „Sebėje“ atvirai neparedomi kaltininkai, nemoralizuojama. Paprasčiausiai bandoma atkurti realybę, virš kurios pakibę žiaurumo ir nevilties debesys. Yra žmonių, kurie juos mato kasdien. Galima didaktika slypi kvietime atpažinti savo ar savo draugą, o tada paméginti pažvelgti į pasaulį kitu kampu.

**Parengė
Audronė MEŠKAUSKAITĖ**

Spalio 11 d. Kauno rotušėje miesto meras Rimantas Mikaitis įteikė savivaldybės įsteigtais Kultūros ir meno premijas šių metų laureatams. „Taip jau nutiko, kad šiemet ypač daug dėmesio skyrėme sportui. Kaunas buvo pristatomas kaip krepšinio sostinė. Todėl labai džiugu, kad atėjo diena, kai pagerbiame menininkus. Kaunas apdovanotų ir visų kitų aktyvių kūrėjų dėka tapę tikru kultūros centru, festivaliu miestu. Šiandien apdovanojame keturis vyrus ir vieną moterį, nors pastebėjau, kad visų svarbiausią miesto renginių iniciatorės yra moterys“, – kalbėjo R. Mikaitis.

Premija teikiama jau penkerius metus. 2007-aisiais ją gavo tik du menininkai, vėliau juos vis daugėjo. Kiekvienais metais galima apdovanoti dešimt labiausiai nusipelniusiu, o šiemet ne seniai įsteigta Kultūros ir meno taryba išrinko penkis.

Romualdas Požerskis. Jį kolega Aleksandras Macijauskas apibūdino kaip menininką kovotoją, visą gyvenimą skyrusį fotografijai. R. Požerskis labai dažnai fotografavo tai, kas buvo ne itin pageidaujama, todėl visada spėjo su laiku ir buvo pirmas.

Donaldas Kajokas. Jį pristatės rašytojas Viktoras Rudžianskas stebėjosi, kad poetas tik dabar stovi ant raudono iškilimų kilimo. „Tai menininkas, kuris sugebėjo išeiti į viešumą, išsiveržti iš galimų kitų poetų šešelių ir tai padarė išsaugodamas ramybę. Drąsiai galiu sakyt, kad šios rankos, protas ir širdis šiandien kuria lie-

tuvę literatūros klasiką“, – teigė V. Rūdžianskas.

Virginija Vitkienė yra vieno didžiausių Kauno renginių organizatorė. „Tekstilės bienalė garsina Kauną visame pasaulyje, o gimsta mažame kambarėlyje, kuriame Virginija tyliai dirba dvejus metus, o vėliau donavo dviem mėnesių šventę žmonėms“, – džiaugėsi Rasa Andriušytė-Žukienė.

Osvaldas Jablonskis apdovanotas, pasak Petro Palilionio, už šviesius ir šiltus kūrinius, grožio kupinų darbus, kurie padeda ne tik šiame, bet ir anapusiniame gyvenime.

Leonoras Vytautas Strioga, nesenai šventęs jubiliejų, surengė daugybę parodų, todėl Gintaras Vaiciys ragino jaunuosis menininkus semti tokios patirties ir kruopštumo. „Jis kantrai, nuoširdžiai dirba savo darbus, o juos visada lydi sekme“, – teigė Kauno dailininkų sajungos pirmininkas.

Juozo PUŽAUSKO nuotrauka

Viltai

Gediminas JANKUS

Gaetano Donicetti, didysis išstabų melodijų meistras, neprilygtamas *bel canto* operų kūrėjas, neįtikėtina, jau viešpatauj Kauno valstybinio muzikinio teatro scenoje, būtent viešpatauj, nesijaučia nelauktas nelaičišs svečias. Didžiojo meistro opera „Liučija di Lamermur“ – premjerinis šio sezono teatro spektaklis – ypatingas meninis įvykis ne tik miesto, bet ir visos šalies mastu. Seniai neteko matyti tokio visais atžvilgiais užbaigto, suderinto, išjausto ir iškentėto reginio, seniai nejutau tokio nūnai reto *katarsio*.

Jausmų dramatizmas, aukščiausia emocingumo gaida per muziką išreikšta auganti įtampa, meilė, kaip imperatyvas ir pagrindinis leitmotyvas, galų gale tragiška atomazga, – visa tai statytojų ir atlikėjų perteikta tokia sukreciančia stilistika, su tokia vidine jėga ir įtaiga, kad be jokių išlygų galima tvirtinti, jog teatras atskleidė europinio lygio galimybes.

Kauniečiams operos mėgėjams visada buvo aktualus repertuaro klaušimas. Muzikinis teatras anksčiau reiškėsi daugiausia kaip klasikinių ir ne tokių klasikinių operečių, muziklų ir siaip sceninių pasišokčiojimų statytojas, tad operos žiūrėti dažnai tekėdavo keliauti į Vilnių. Tačiau niekada tikrosios operos dvasia šiam prieškarinės Lietuvos buvusiame Valstybės teatre nebleso – pakanka prisiminti garsųjų režisierų ir solistų Rostislavą Andrejevą, jo statytus Giuseppe's Verdi, A. Rubinsteino, Giacomo Puccini veikalus, kryptingai ir nuosekliai klasikines operas ištraukėdavo į repertuarą bei pats režisuodavo ilgametis vadovas Gintas Žilys.

Liučija (Gitana Pečkytė).

Bel canto. Dramatiškos meilės apoteozė

Edgardas (Laimonas Pautienius), Liučija (Raminta Vaicekauskaitė).

Ši tradicija tēsiama ir nūnai. Manyčiau, dabartinis teatro vadovas Benjaminas Želvys pastatymams kelia itin aukštus meninius reikalavimus, ieško gaivalingo talento kūrėjų, tad ir rezultatai, ypač „Liučijos di Lamermur“, sukreciantys.

Šio pastatymo kūrybinė grupė taip pat neeilinė. Meno vadovė – Dalia Ibelhauptaitė, režisierius – Gediminas Šeduikis, kostiumų ir grimo dailininkas – Juozas Statkevičius. Scenografija, šviesas ir vaizdo projekcijas kūrė dailininkas iš Rumunijos Andu Dumitrescu. Manau, spektaklio sėkmę pirmiausia lémé neapsakoma visų grandžių, visų dėmenų dermė, sutarimas ir susiklausymas. Viskas pajungta pagrindinei idėjai, jokių nukrypimų, jokių verksmingų sentimentalinių pasažų, nereikalingų, balastų, trukdančių perteikti pagrindinę mintį.

Ši G. Donicetti *bel canto* opera, kurioje solistams reikia ypatingo talento ir meistiškumo, dažniausiai visų puikių savo savybių neatskleidžia dėl statytojų nesugebėjimo suderinti kitus itin svarbius akcentus – vaidybą, kostiumus, scenovaizdį. Modernios išraiškos priemonės niekaip nesiderina su gilaus, romantinio pakilumo jausmų drama, o pernelyg subuitintos ar sukrūvintos detalės pa-

kylėjimą ir tragizmą tik sumenkina. Tokios „režisūrinės operos“ rikty neišsvengia ir garsiose scenose statę režisierai, nemažai minėtų nuokrypių ir meninės nedermės yra ir kai kurių garsių teatrų „Liučijos di Lamermur“ pastatymuose.

Spektaklio meno vadovė D. Ibelhauptaitė pateikė itin raiškų, išgryningą ir muzikinės dramos esmę atskleidžiantį sumanymą. Apskritai apie jos talentą derėtu kalbėti kaip apie retą mūsų lietuviškosios kultūros reiškinį. Talentą, kuris atskleidžia kiekvienam darbe naujaus užmojaus ir sprendimais. Talentą, kuris atveria kolegų kūrėjų užslėptas ir slopingas galimybes. Talentą surasti bendraminių ir užkresti juos nauju ieškojimui dvasia. Džiaugiuosi, kad teko pamatyti Vilniaus kongresų rūmuose Dalios režisuotą Mocarto „Užburtają flėtą“, jau tada režisierės sūburtų „bohemiečių“ grupė švytėjo naujumu, entuziaznu ir tikėjimu.

Tatai dabar matau Kauno muzikinio trupeje. „Liučijos“ atlikėjai švysti, atskleidami savo sugebėjimus, demonstruodami artistinių gilumą, temperamentą, meninę intuiciją. Be abejio, laikomasi pagrindinės režisūrinės linijos – savo herojus, pakylę aukščiau buitiškos dramos. Režisierius Gediminas Šeduikis kryptingai

kuria romantinę dramatišką istoriją, leisdamas atlikėjams improvizuoti iki tam tikros ribos – neperžengiant žamro reikalavimų ir kartu susiuolai-kinant bei atskleidžiant meilės nūdieniškumą.

Tokią režisūrinę liniją meno vadovė D. Ibelhauptaitė sustiprino ir scenovaizdžio bei kostiumų vienove. J. Statkevičius šiekart pribloškė ypač jautriai ir originaliai sukurtais personažų kostiumais. Gilus muzikos ir dramos pojūtis, puikus operos žanro pažinimas akiavardus. Dailininkas masinėse scenose veikėjus apvelka pilkais stilizuotais drabužiais, individualizuoti pagrindiniai personažai – varžovai ir priešai Enikas ir Edgardas, balta spalva padabintas lordas Artūras, netrukus žuvantis nuo nelaimingosios Liučijos rankos, o ir pati Liučija, pagrindinė dramos heroinė, išsiskiria iš kitų neįprastu sprendimu: dramatiškoje sutuoktuvių scenoje ji pasirodo vilkinti ryškia kraują spalvos suknele, o garsiojoje beprotybės scenoje, po nekenčiamo vyro žmogžudystės, – akinamai balta, kurios apačia persisunkusi kruvinu raudoniu...

Nukelta į 7 p.

„Žmogus, kuris kalbėjo su angelu“

Gediminas JANKAUSKAS

Šeštadienį Kaune, Mstislavo Dobužinskio rusų kultūros ir estetinio lavinimo centre, naujos knygos pristatymu, dokumentiniu filmu ir fotografijų paroda, pavadinta „Žmogus, kuris kalbėjo su angelu“, buvo pagerbtas garsus rusų kino režisierius Andrejus Tarkovskis. Šios gražios akcijos iniciatorius – vilnietais fotografas Vasilijus Degtiariovas, jau keletą dešimtmečių pasižentes poeto Arsenijaus Tarkovskio ir jo sūnaus, kino režisieraus, kūrybos propaguotojas, nepaprastai įdomios biografijos žmogus, pažinojęs abu Rusijos literatūros bei kino genijus ir dalyvavęs filmuoju legendinį „Stalker“. Sava fotografijoje jam pavyko perteikti jautrią A. Tarkovskio meninę natūrą.

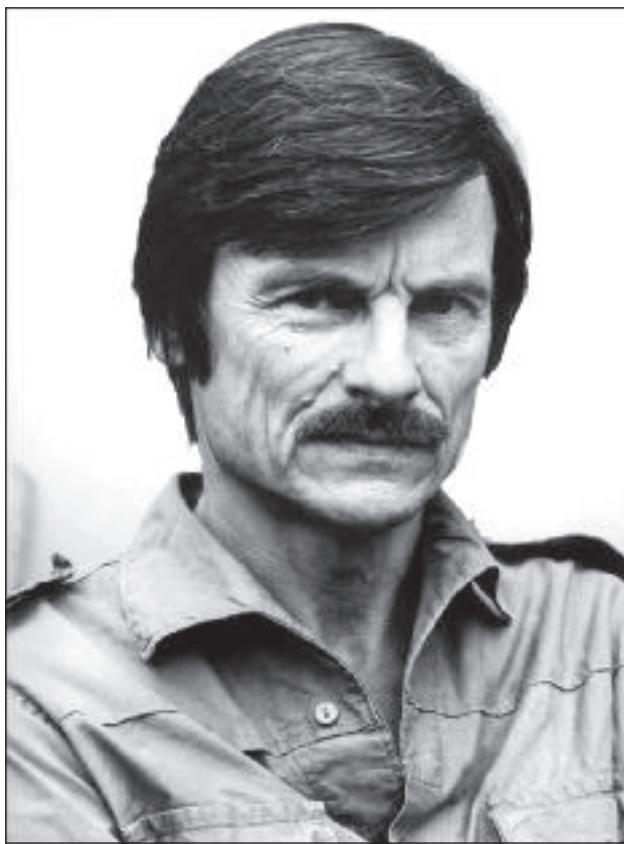
Dėl organizacinių problemų ir tiesą sakant, kuklių renginio organizatorių finansinių galimybų nepavyko į renginį pasikvesti knygos autorius Nikolajaus Boldyrevo, bet gražiai išleistas jo „Andrejaus Tarkovskio aukojimo“ egzempliorius papuošė standus, kuriuose buvo išdelioti V. Degtiariovo asmeninės kolekcijos eksponatai – lietuviškai išleisti DVD (aciū „Garsų pasaulyui“) su filmais „Ivano vaikystė“, „Andrejus Rubliovas“, „Soliaris“, „Veidrodis“ ir „Stalkeris“, taip pat plokštėles su Arsenijaus Tarkovskio poezijos įrašais ir, žinoma, knygos – tévo poezijos rinkiniai bei rimtos studijos apie Andrejaus filmus, išskaitant ir paties režisieriaus knygą „Iamžintas laikas“, išleistą keliomis kalbomis.

Egzotiškos kilmės versijos

N. Boldyrevo knygoje „Andrejaus Tarkovskio aukojimas“ randame labai įdomios informacijos apie Tarkovskį giminės kilmę. „Egzistavos versija, pagal kurią Tarkovskių giminė prasidėjo nuo paties pranašo Mohammedo. Ji buvo žinoma ir Arsenijui, ir Andrejui. Tačiau literatūroje apie Arsenijų labiau prigijo kita, ne mažiau egzotiška, legenda. Jos esmė yra ta, kad Tarkovskiu protėviai gyveno jau chazarų (tiurkų genčių, išlikusiu tarp Kaspijos ir Juodosios jūros, Kryme bei Šiaurės Kaukaze – G. J.) laikotarpiu dabartinės Machačkalos teritorijoje. Gyvendavę Tarki tuomet gyveno klimingi, turtingi ir išdidūs šamchalai (kungiakščiai) – kraujų giminaičiai ir musulmonai. (Gyvenimo pabaigoje Arsenijus Aleksandrovičius į kolegos poeto Kaisyno Kuljevo klausimą apie savo genealogiją atsakė: „Taip, pagal tévą aš kiliu iš Kumykų kungiakščių.“ – „Tai kodėl tu iki šiol tai slépei?“ – „Jeigu Berija apie tai būtų sužinęs, argi būtų mane gyvą palikę?“).

Sios versijos tikrovėskumu, beje, abejoja poeto dukra Marina. Savo knygoje „Veidrodžio šukės“ ji rašo: „Kas dėl técio giminės šaknų, tai jos nusidriekia į senovės Lenkiją. Mano senelui kažkas siūlė paveldeti Dagestanė gyvenusių šamchalų Tarkovskiu sidabro kasyklas ir arklių kaimenes. Iš čia kilo versija apie kaukazietiską mūsų kilmės versiją. Dokumentais pagrįstų įrodymų mes neturime. Tarkovskiu genealoginis medis buvo tarp dokumentų, kurie mūsų namuose buvo saugomi po técio motinos mirties. Paskui šis pergamentas kažkur dingo. Liko 1803 metų raštą – lenkiškai parašytas „Patentas“, kurio patvirtinamos majoro Matvejaus Tarkovskio bajoriškos privilegijos. Iš šio dokumento ir iš „Volynės bajorų susirinkimo bylos“ aišku, kad técio proprosenelelis ir jo trijų kartų palikuonys gyveno Ukrainoje ir buvo kariškiai. Jie buvo Romos katalikai, o técio tévas laikė save rusu ir bažnytinėje knygoje išrašytas kaip pravoslavas.“

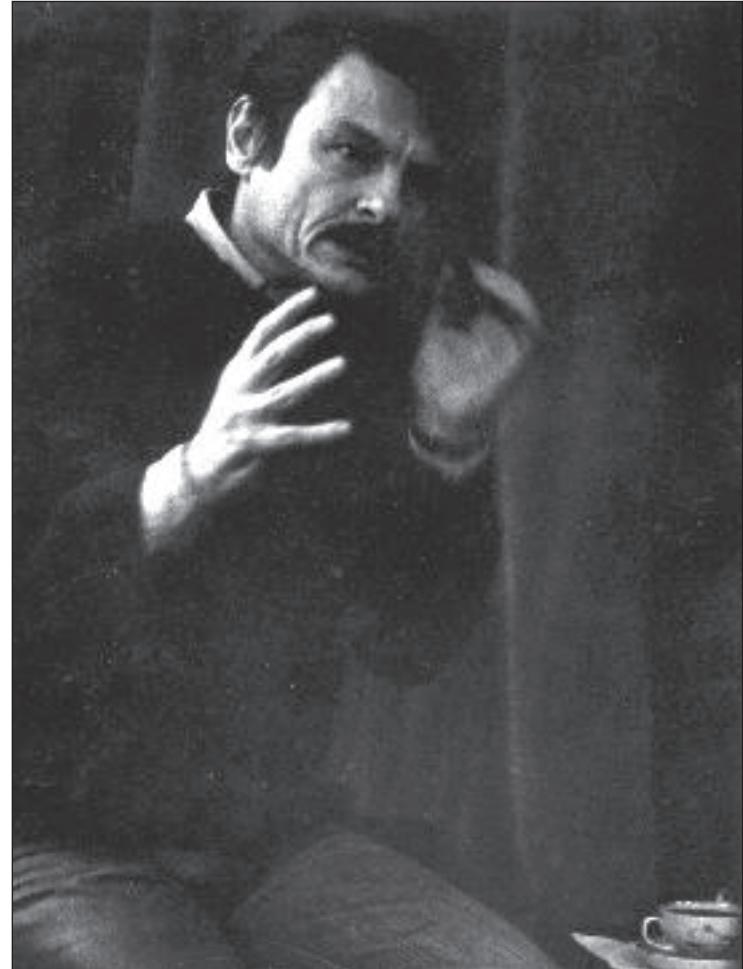
Yra dar viena įdomi Arsenijaus Tarkovskio protėvių praeities versija: „Proprosenelelis pa-

bėgo į Rusiją imperatorienės Jelizavetas Peterovnos laikais ir stojo karinėn tarnybon. 1752 metais jis buvo pasiūtas tarnauti į ką tik pastatyta pilį virš upės Ingulec – bastiona, turėjus tikslą ginti pietines imperijos sienas nuo totorių. Cia, Jelizavetgrade, ir gimė Andrejus Tarkovskio tévas.“

Kaip šventasis Sebastijonas

Ne mažiau painūs ir sudėtingi kino režisieriaus A. Tarkovskio santykiai su istorija ir realybe, grindžiami greičiau ne istoriniuose kontekstais, bet ikirevoluciinės Rusijos filosofų tradicijomis. Gyvenęs ateitinėje visuomenėje, jis nuo jaunystės ignoravo socialistineje Rusijoje vyrausią „moksline“ pasaulėžiūrą (marksizmą ir pozitivizmą), kuriai priešpriešino būties centre esančio žmogaus kaip organiško gamtos elemento samprata. A. Tarkovskiu žmogus – svarbi grandis, kurios dėka mažiausios būties dalelės įgauna prasmę ir susidėlioja į harmoningą dieviškos tobulybės visumą.

Anot N. Boldyrevo, „galima drąsiai tvirtinti, kad Tarkovskis atrado visai naują žanrą – kino filmą kaip meditaciją“. Jam antrina ir A. Tarkovskio pasekėjų kadaise vadintas režisierius Aleksandras Sokurovas: „Andrejus Arsenjevičius per anksti mus paliko. Jo žemėkasis kelias buvo labai skaudus ir sunkus. Galbūt jis buvo priartėjęs prie didžiausio meninio atradimo, kuris būtų pakeitęs mus visus. Bet kodėl jis buvo sustabdėtas? O jeigu nubaustas mirtimi, tai už ką?... (1997 m.).

A. Tarkovskio kūrybos tyrinėtojai dažnai brėžia paraleles, jungiančias režisieriaus pasaulėžiūrą su garsiais menininkais, teologais, filosofais ir rašytojais, su kuriais jo filmus sieja dvasinė giminystė. Idomū palyginimą randame ir knygoje „Andrejaus Tarkovskio aukojimas“. Autorius rašo: „Kai aš noriu staiga išsaivaizduoti jį kokiu nors žinomu pavidalu iš jau esančios personažų galerijos, tai man pasirodo šventojo Sebastijono figūra, perverta daugelio strėlių, bet su veido išraiška, neįskrepta jokios grimas. Toks buvo Tarkovskio gyvenimas, toks yra ir jo menas.“

Susimąstyti verčia knygos įvade esanti režisieriaus charakteristika: „Kuo gi A. Tarkovskis skiriasi nuo visų mūsų? Daug kuo. Mes, pavyzdžiui, nesuvokiam, kad gyvename dieviškos kilmės šventovėje, o Tarkovskis tai jautė. Mes nesuprantam, kad kiekvienas neša ypatingą žinią, ir šia prasme visi mes esame vieni kitims mokytojai. Mes to negirdime. Mes nemokame skaityti šios informacijos. Juo labiau negirdime kalbos, kuria byloja gamta. Mes panaušūs į kurčnebylius akluosius, nes pradarome sugebėjimą suvokti šventajį žodį ir sakralinio stebėjimo dovaną. Mes žvelgiame į pasaulį per storą drumžliną plėvelę. Tarkovskis trumpam nuima šią plėvelę nuo mūsų akių.“

„Andrejaus Tarkovskio kryžiaus kelias“

Unikalų režisieriaus A. Tarkovskio kūrybinį paveldą – septynis „su puše“ jo vaidybinių filmų („puše“ paprastai vadinamas diplominius darbas „Volas ir smuikas“), spektakli „Hamletas“ Maskvos „Lenkomo“ teatre (1977 m.), Modesto Musorgskio operą „Borisas Godunovas“ Londono „Covent Garden“ teatre (1983 m.) nagrinėja ne tik biografini, menotyrininkai, teologai ir filosofai, bet ir dokumentinio kino kūrėjai, norintys savaip tą „Iam-

žintą laiką“ užfiksuoти. Ši procesą, beje, pradėjo pats A. Tarkovskis, 1983 m. kartu su Federico Fellinio scenaristu Tonino Guerra susukę dokumentinį filma „Kelionių metas“, kuriamo pasidalijo samprotavimais apie tuo met Italijoje kurta „Nostalgija“. Jau po režisieriaus mirties pasirodė jaudinantis kino dokumentai, skirti „Aukojimo“ filmavimui (Michalo Leszczyłowski „Režisierius Andrejus Tarkovskis“ ir Chriso Markerio „Vienna Andrejus Arsenjevičiaus diena“, abu 1988 m.). Norintiesiems daugiau sužinoti apie mistine aura apgaubtą „Stalkerio“ gimimą, reikėtų rekomenduoti dokumentinį filmą „Rerbergas ir Tarkovskis. Kita Stalkerio pusė“ (2009 m., režisierius Igoris Maiboroda).

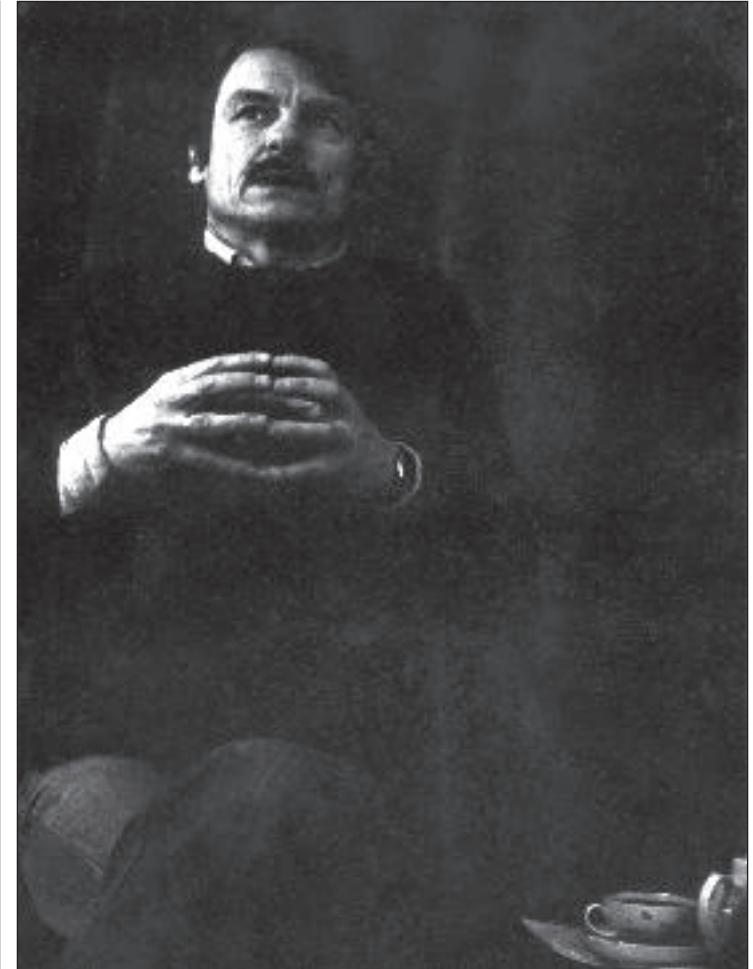
Kaune vykusiam renginyje „Žmogus, kuris kalbėjo su angelu“ buvo parodytas dokumentinis filmas „Andrejaus Tarkovskio kryžiaus kelias“ (2007 m., režisierius Denisas Trofimovas). Jis pradeda ir baigia epizodas iš „Nostalgijos“, kuriamo Olegas Jankovskis nesa degancią žvakę tuščiame baseine. Anot aktoriaus, ši ilga ir lėta kelionė tapo paties režisieriaus gyvenimo metafora. Savais žodžiais sių mintį pratęsė ir A. Tarkovskio misija su kryžiaus keliu lyginio jo bendraminčiai: aktorė Natalija Bondarčiuk („Tarkovskis tapė paveikslus savo krauju“), aktorius Nikolajus Burliajevas („Visi mes vaidinome Andrejų Tarkovskį“), Donatas Banionis („Jis buvo labai laisvas menininkas“), scenaristas Tonino Guerra („Jis buvo sklidinas vienatvės, kuri tolino jis nuo kasdienybės“), režisierius Andrejus Končalovskis („Jis atrado atskirą kalbą, kurią galima mėgdžioti, bet vystyti jos neįmanoma. Tai akliavietė, genialū, bet aklavietė“).

Tokiam kontekste ir parodos fotografių atrodo panašios ne iš prastas gyvenimo ir filmavimo akimirkas, o iš A. Tarkovskio kryžiaus kelio „stotis“. Chrestomatinės nuotraukos, nuskenuotos iš įvairių leidinių, ir autentiški kino plakatai gerai iliustravo režisieriaus darbus bei santykius su kolegomis. Bet emocingiausias fotoparodos akcentas buvo V. Degtiariovo padaryti portretai, kuriuose A. Tarkovskis „užkluptas“ gilaus susimąstymo akmirkomis.

P. S. Pabaigoje verta pacituoti dar vieną knygapie A. Tarkovskį. Paola Volkova: „Rašyti apie A. A. Tarkovskį arba sudaryti apie jį knygapie sunkus ir nedėkingas darbas. Nes, kaip ir bet koks genijus, jis bus kur kas didesnis, nei jūs galite parašyti arba prisiminti apie jį. Viskas, ką apie jį rašote ar kalbate, nepriłygs pačiam Tarkovskui. O jo filmai suvokiamti tik bégant laikui.“

Laikas bėga. Kitąmet A. Tarkovskiu suaktyvėjus, suaktyvėjus ištuomet visame pasaulioje tikrai vyks begalė jubiliejinių renginių. Gražu, kad žengiame į juos nuoširdžios pagarbos akcija „Žmogus, kuris kalbėjo su angelu“. Ačiū visiems jo organizatoriams ir dalyviams.

Vasilijaus DEGTIARIOVO
nuotraukos

Valdovo portretas Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje: unikalas, išskirtinės meninės ir istorinės vertės, bet, deja, išniekintas

Gintaras KUŠLYS

Planas buvo viešas, bet niekas nebūtu galėjęs jo atspėti, girdžiantis nasrai giedotų savo pergalės himną, didžioji orgija burną, virtusiu vien dantimis, susirakinusiu viena su kita spazmiškuose gniaužtuse, lyg visi dantys vienu metu būtų iškritę žemėn.

Umberto Eco. „Fuko švytuoklė“. Vilnius, 2004, p. 635

Anot visame pasaulyje garsaus literatūrologo, semiotiko, viduramžių estetikos ar komunikacijų teorijos autoriteto (*etc.*) Umberto Eco, baroko iškėlimą galime laikyti bene pirmajai akivaizdzia moderniosios kultūros apraška būtent todėl, kad čia žmogus pirmą kartą palieka išprastą kanoną (garantuojamą visatos tvarkos ir nekintamos esmės) ir susiduria – tiek meno, tiek mokslo srityje – su judančiu, išradingu reikalaujančiu pasauliu. Nepaisant manieringos išorės, stebuklo, išmonės, metaforos poetika siekia ištvintinti šia užduotį, kurios turėtų siekti naujas žmogus, meno kūrinyje ižiūrintis ne aiškiai ryšiais pagrįstą objektą, kurio grožiu privalo gérėtis, o atskleistinai paslapštę, vykdytina užduotį, vaizduotės guvumo akstina¹.

Tačiau kokią gi paslapštę, leiskite iš karto paklausti, šis naujas (mūsų dienų) žmogus galėtų sau atskleisti, jeigu, pavyzdžiu, ižengęs į Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčią pamatyti suniokotą unikalą XVIII a. t. y. būtent barokinę, freską, o, dar tiksliau sakant, sienų tapybos portretą? Negana to, nuo vandalu rankų šioje bažnyčioje nukenčėjes (tuomet, beje, kai čia buvo irenkiama signalizacija) vieno iš XVI–XVII a. valdžių karalių atvaizdas...

Be abejo, norint kuo aiškiau suvokti visą šią (tiesą sakant, gana fantasmagorišką) situaciją, visų pirmą derėtų atkreipti dėmesį į svarbiausių faktus – tiek istorinius, tiek ir visus kitus; t. y. pakalbėti apie tai, kokią čia turime bažnyčią, o joje sienų ir skliautų tapybą ir, be to, koks istorinis asmuo pavaizduotas tame išniekintame sienų tapybos paveikslė.

Apie Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios freskas

Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios skliautų ir sienų tapyba, XVIII a. Gintaro KUŠLIÓ nuotrauka, 2005.

miesto sienų ir kartu su apylinkėmis priklausė Lietuvos didikams Radviloms: Radvilių funduota ir prieš 500 metų pastatyta bažnyčia Vilniuje iškilo po pergalės Klecko mūšyje; būtent šiam tootorių nugalėjimui atminti Vilniaus vaivada ir Lietuvos kancleris Mikalojus Radvila senosios regulos karmelitams (1506 m.) Vilniuje pastatė gotikinę Šv. Jurgio bažnyčią bei vienuolyną.

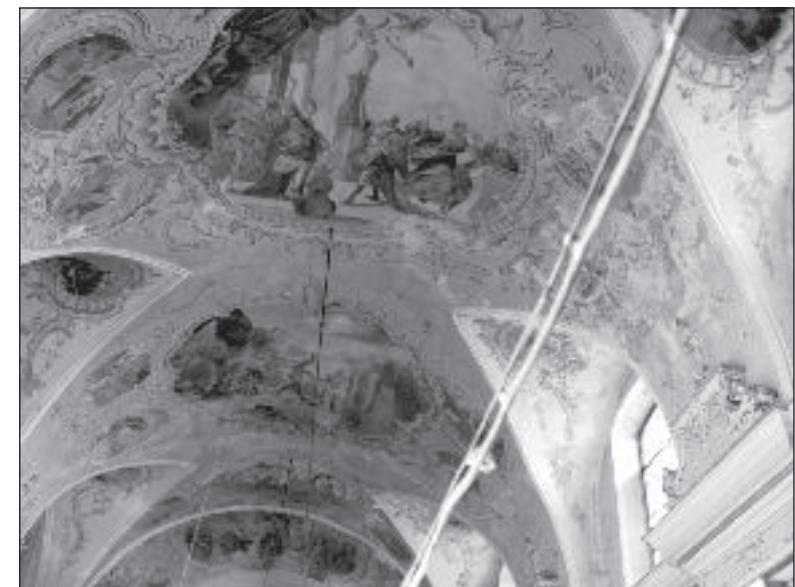
Deja, 1749-aisiais bažnyčia suvaikinti gaisro. Tad nenuostabu, jog 1750–1755 m. Naugarduko vaivados iniciatyva ji pastatyta kone iš naujo. Beje, bažnyčia buvo ne tik perstatyta, bet įgavo ir velyvojo rokokoo stiliums formą. Statyboms, kaip manoma, vadovavęs Pranciškus Ignatas Hoferis.

Apie Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios freskas

Maždaug apie 1755 m., kai čia darbavosi ir minėtasis P. I. Hoferis³, Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčios skliautai bei vienuolių choro sienos buvo dekoruotos freskomis; t. y. bažnyčios sienos ir lubos išpuoštos kompozicijomis, kurios vaizduoja Šv. Jurgio gyvenimo ir jo kančių scenas. Meniniu požiūriu šis interjero dekoras ypač vertingas – vargu ar kas šiandien išdrįstų tuo suabejoti (1, 2 il.).

Tiesa, be minėtų navos ir presbiterijos skliautų ir sienų tapybos kompozicijų, žvilgojo žvilgsnį Šv. Jurgio bažnyčioje gali patraukti ir kai kurie portretiniai sienų tapybos paveikslai⁴. Pavyzdžiu, Marija Matuškaite 2010-aisiais išeistejoje ir pui-kai iliustruotoje savo knygoje „Portretas Lietuvos Didžiojo Kunigaikštystėje“ apie juos rašo: „Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčioje per XVIII a. renovaciją buvo nutapytai keli to meto geradarių portretai, iškomponuoti iki tol nepasitaikančiuose ovaluose. Be fundatoriaus Mikalojaus Faustino Radivilo (3 il.), čia būta jau pasenusios Barboros Pranciškos Zavišaitės-Radvilienės ir jos sūnūs Jurgio IX Radivilas, pavaizduoti kaip galingo šarvuoto kario, portretu.“⁵

Bet čia mano išsivaizduoto Šv. Jurgio bažnyčios lankytojo žvilgsnis taip pat galėtų užklūti ir už jau minėto karaliaus portreto – būtent to, kurį prieš keletą metų taip subjaurojo vandala, kuris dabar paverstas tarsi kokia šiuolaikine kompozicija – jo-

Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios skliautų tapyba, XVIII a. (vidaus erdvės bendras vaizdas). Gintaro KUŠLIÓ nuotrauka, 2005.

je elektros laidais labai jau keistai „padekoruotas“ tas ovalo formos kartuše išremintas valdovas (4 il.).

Kieno atvaizdą matome viename iš ovalo formos kartušu?

Dabar būtų pats laikas skaitytojui atskleisti, kas yra tas paslaptingasis, pavaizduotas portrete, patekusiam į mūsų žiūros lauką. Taigi esu gana tvirtai išsitikinęs, kad vienoje iš čia pateikiamų iliustracijų (5 il.) matome Zigmantą III Vazą (1566–1632) – Vazų dinastijos Lietuvoje ir Lenkijoje pradininką.⁶ Jis identifikuoti pirmiausia man leidžia faktas, jog tam sia-me fone, ovalo formos kartuše, skai-tome: „SIGISMUND, III, [...] REX...“ (tai lotyniškas užrašas, matomas po valdovo portretu, žr. 5 il.).

Kita vertus, minėtoje M. Matuškaitės knygoje šio žinomo istorinio personažo – jo vardo arba atvaizdo – nerasisme. Ir nežinia kodėl. Manding, čia būta kažkokio *paradoksalaus nesusipratimo...* Sunku paaškinti, kodėl tik anie trys (iš Radivilų) – mums svarbūs, iškilūs, o ketvirtasis (iš Vazų) néra vertingas? Antrarūsis?.. Bet gal tiesiog gedintasi, kad šis portretas buvo taip bjauriai išniekintas? Todėl ir nuslėptas paprasčiausiai apsimetant, jog jo nėra.

Kad ir kaip ten būtų, atidžiau pažvelgus į vieną iš čia pateikiamų iliustracijų nesunku suprasti, jog tai yra būtent Zigmantas III, Dievo malone Lenkijos karalius, Lietuvos di-dysis kunigaikštis, kitų žemųjų valdovas ar paveldėtojas *etc.* Juoba kad ir po portretu matomo išrašo apatinėje eilutėje aptinkame (be to) lotynišką skaičių MDXCVI, kuris, išverstas į arabiskąjį, būtų 1596, t. y. metai, ženklinanys vieną iš Zigmanto III Vazos gyvenimo datų.

Apie Zigmantą III Vazą ir Vazų stilium

Taigi neabejotina – mus dominančioje Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčios freskoje pavaizduotas Zigmantas III Vaza. Beje, jo tėvas, kaip ir visi švedai, buvo liuteronas, tačiau motina – savo tėkejimui itin ištiki-ma katalikė.⁷ O ir bene visi artimi jo patarei – katalikai, dauguma kurių – jėzuitai. Jau nekalbant apie tai, jog ir kone visi auklėtojai – jėzuitai (vokiečiai).

Nepametant iš regos lauko šiame straipsnyje aptariamos pagrindinės problemos, čia vis dėlto reikėtų pasi-kartoti ir pasakyti, jog tai, kas nutiko Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje, yra tiesiog makabriška, arba *dance macabre* – baisus ir klai-kus mirties šokis.

Bet kodėl visa tai vyksta? Ir būtent dabar, mūsų dienomis, kai gyvename nepriklausomoje, ir, regis, teisinėje valstybėje?.. Apskrkitai ką norėta tuo pasakyti, paskelbtai visuomenei? Gal, pavyzdžiu, perduoti žinią, jog pas mus jau nelikę svarbių arba saugotinų vertibių!..

Analizujant šį itin skaudų atvejį, nereikėtų pamiršti, kad senieji mūsų sienų tapybos paveikslai yra tarsi istorijos bei tam tikros civilizacijos evoliucijos liudininkai, kuriuos paminklų apsaugos, konser-vavimo bei restauravimo prie-monėmis privalome išsaugoti ateities kartoms. Stai ir 1964 m. priimta Venecijos chartija teigia: „Kultūros paminklai, iškūnijantys praeities dvasinį palikimą, šių dienų gyvenime yra gyvas amžiaus kurtų tradicijų liudininkas.“⁸

Tarp kitko

Apie Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčią bei karmelitu vienuolyną

Taigi pradékime nuo to, kad Šv. Jurgio bažnyčios ir karmelitu vienuolyno pastatu ansamblis yra išsidėstęs Vilniuje, prie pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmų, tarp V. Kudirkos aikštės ir tilto bei K. Sirvydo gatvių. Šv. Jurgio bažnyčioje šiuo metu veikia Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos senųjų leidinių saugykla, šalia esančio vienuolyno patalpose – bibliotekos padaliniai ir skaityklos². Taip pat verta žinoti, kad ansamblis sukurta XVI–XIX a. basųjų karmelitu vienuolių iniciatyva. Jų sudaro bažnyčia, varpinė–vartai, vienuolyno namai, pagalbiniai ir užkiniai statiniai.

Ne mažiau įdomus faktas, jog Šv. Jurgio bažnyčia XVI a. buvo už-

Tačiau gal tai tik tušti, nieko nereikiantys idealisto žodžiai?

Regis, save gerbiantys, normalūs žmonės net neįsiavaizduotų, jog kas nors galėtų imti ir taip „patobulinti“ Zigmanto III Vazos atvaizdą – unikalų baroko laikotarpio kūrinį, beje, ir vieną iš valstybingumo simboliu!.. Nors kas ten žino, kiek pas mus likę tą save, tiksliau, savo kultūros paveldą gerbiantciųjų? Pavyzdžiu, jei tik pabandysime kokiam Facebook socialiniame tinkle kiek grybšteli šią (arba kitą panašią) paminklosaugos problemą, ko gero, būsime panardinčių į nemokškumu, pasipūtimi ir begalinę visažinyste kunkuliuojantį marmala: „Geriau jūs neskaitytumėt, o pasilikumėt su rašymais jums artimų paveldo konservacionistų ir ekofaistių, nes jums ir kitiems susitaureniusiem dvasios aristokratams vis nervai nelaiko nuo tu, kurie ne pagal jūsų susigalvotas taisyklės gyvena. Tarkim, aš nieko neišmanau apie paveldą ir architektūrą ir apie miestų plėtrą. Tai ko klausot išsižioge ir skaitot, ir komentuojat kiekvieną mano straipsnį? Jums gi ne onoras turėtų būti į kažkokius vapesius kreipt dėmesį. Ar sopa širdelę, kad į mano nuomonę kvaila publika kreipia tiek pat dėmesio, kiek į jūsų iliuminuotus bylojimus? Kaip gaila, kad auditorija nepribrendo iki tikro supratimo, ką jie turėtų dėti į galvą, o ko ne. Labiausiai man būtų įdomu ateiti dėstyti į, pvz., Dailės akademiją, kokią urbanistiką ar paminklosaugą (...) Aš skaičiu tą įstatymą ir, maža to, mačiau tą gen. planą apie pastatą su „150 metrų“ auksčio kaminu, ir kalbėjau su architekte. Jūsų patronuojanties tonas man visai ne viejoje ir ne prie širdies, jei leisite man pastebeti. Aš rašysiu straipsnus apie ką norėsiu ir su kokiomis nori metaforomis, o žmonės skaitys ir prašys dar, ir jūs tai, be abejø, žinote.“⁹

Bet, antra vertus, šioje situacijoje šiek tiek guodžia faktas, kad jau išdžiūvęs rašalas ant įsakymo, kurį pasirašiusi Kultūros paveldo departamento direktorė Diana Varanaitė, ir kuriuo iš pareigų atleistas KPD Vilniaus teritorinio padalinio vedėjas Rimantas Bitinas. Anot oficialios KPD informacijos, sprendimas priimtas „dėl jo bandymo nuslėpti asmenis, kurie sužalojo unikalių barokinės Šv. Jurgio bažnyčios ir karmelitų vienuolyno XVIII a. sienų tapybą“.

Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios fundatoriaus Mikalojaus Fausinto Radvilos portretas, XVIII a. Gintaro KUŠLIO nuotrauka, 2005.

¹ Umberto Eco. *Atviras kūrinys. Forma ir neapibrėžtumas šiuolaikių poetikoje*. Vilnius, 2004, p. 68.

² Kol kas si bažnyčia, kaip ir šalia esantis vienuolynas, priklauso Nacionalinėi Martyno Mažvydo bibliotekai. Bažnyčioje dar nuo sovietmečio išengtos knygų saugyklos. Kita vertus, LR Seimas jau yra pritaręs Vyriausybės ir Vilniaus arkivyskupijos susitarimui dėl sostinės Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios ir buvusio karmelitų vienuolyno pastatų grąžinimo Vilniaus arkivyskupijai natūra.

³ 1753–1760 m. Pranciškus Ignatas Hoferis kūrė interjerą ir Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčioje.

⁴ Jeigu tik tam žiūrovui bus leista patekti į Šv. Jurgio bažnyčios vidų (aut. past.).

⁵ Marija Matušakaitė. *Portretas Lietuvos Didžiojo Kunigaikštystėje*. Vilnius, 2010, p. 176.

⁶ Zigmantas III Vaza, kitu vadinamas ir Žygimantu III Vaza (lenk.: Zygmunt III Waza; šved.: Sigismund) – Lenkijos karalius (1587–1632) ir Lietuvos didysis kunigaikštis (1588–1632), kurį laiką (1592–1599) – taip pat ir Švedijos karalius.

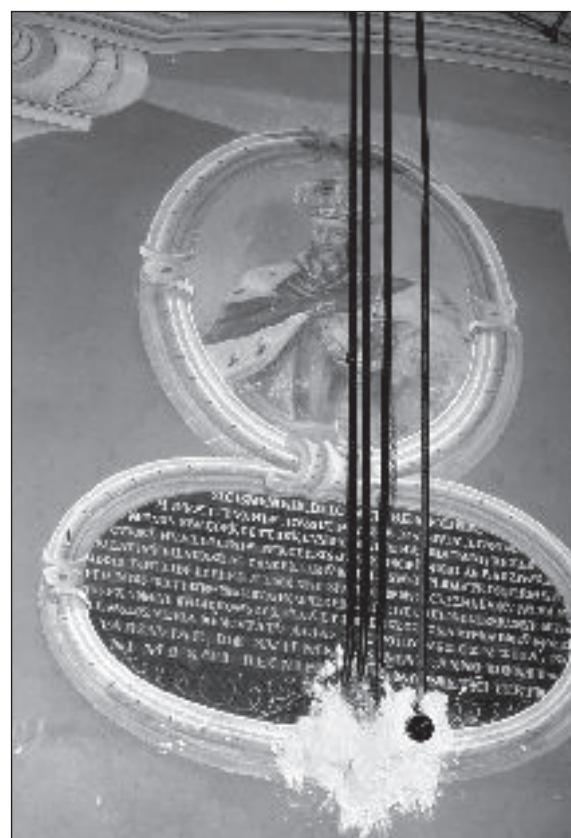
⁷ Zigmantas III Vaza gimė Gripsholmo pilyje (Švedija), kur buvo įkalinėjo tėvai – Suomijos kunigaikštis (vėliau ir švedų karaliaus) Jonas III (šved.: Johan III) ir Žygimanto Augusto sesuo Kotryna Jogailaitė.

⁸ Tarptautinė paminklų ir kompleksų konservavimo ir restauravimo chartija. Iš Kultūros paveldo apsauga. Sudarė J. Bardauskas, V. Karčiauskas. Vilnius 1997, p. 236.

⁹ Andrius Užkalnis. Komentaras FB tinkle, 2011 m. rugpjūčio 15 d. Žr. http://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=199682540092841&id=1238094833

Zigmanto III Vazos, Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio, portretas. XVIII a. Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčia. KPD tinklalapyje pateikta 2011-ųjų fotonuotrauka (žr. <http://www.kpd.lt/l/node/1666>).

Zigmanto III Vazos, Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio, portretas. XVIII a. Vilniaus Šv. Jurgio Kankinio bažnyčia. Gintaro KUŠLIO nuotrauka, 2005.

Bel canto. Dramatiškos meilės apoteozė

Liučija (Raminta Vaicekauskaitė) ir Edgardas (Vaidas Vyšniauskas).

Atkelta iš 3 p.

Santūrūs, tačiau poteksčių bei svarbių simbolų kupini herojų kostiumai susišaukia ir su tokia pat santūrija, netgi asketiška scenografija. A. Dumitrescu, siaurindamas ir skaldydamas sceną geometrinėmis plokštumomis, panaudojo visas jos gylį ir taip sudarė labirinto, kuriuo kladžioja nelaimingi įsimylėjeliai, išpūdži. Ypač vykusi fontano vaizdo projekcija bei paskutinė scena kapinėse, joje atsisakyta bet kokios išprastos buitinės traktuotės.

Minėjau, kad atlikėjai švytėjo. Iš tiesų daugeliui tokia sunki *bel canto* opera – tikras iššūkis ir išbandymas. Džiugu, kad solistai jų puikiai išlaikė. Visų pirmą Liučijos vaidmuo – bene vienas sudėtingiausiai sopranorių. Teko matyti abi Liučijas – Gitaną Pečkytę ir Ramintą Vaicekauskaitę. Kiekvieną jų atskleidė ne tik puikius vocalinius gebėjimus, bet ir gelmiška dramatizmą, emocionalumą, savo meilės pražūtingumą. Balansavimas ant realumo ir anapusybės ribos atveriamas pamažu.

Cia solistės kiek skirtingai traktuoja ir perteikia Liučijos santykį su broliu, su mylimuoju Edgardu, su per jėgą peršamu sužadėtiniu Artūru.

Ypač sunki ir visų aktorių bei vokalo sugebėjimų reikalauja beprotybės scena. R. Vaicekauskaitė su didžiuile talento jėga atskleidžia savo herojės kančią ir vis dažniau apimancią proto suteimą. Lūžtančių rankų linijos, liguistas kruvino delno valymas, itin tikslūs, su vokalu suderinti psychologiniai akcentai – įsimintini ir jaudinanti.

G. Pečkytė šioje scenoje daug santūresnė, tačiau nepasakyčiau, kad neįtikinamesnė. Solistė sugeba keliais itin tiksliais judeisais, mimika parodyti artejančią tragiską atomazgą. Ji artėja pamažu, dar dažnos prasviešėjimo akimirkos, kai tarsi vilties spindulys nušvinta mylimojo prisiminimas... Be to, manau, G. Pečkytės ir Edmundo Seiliaus (jos mylimasis Edgardas) duetas kiek kitaip traktavo meilės liniją, labiau pabrėžė jos romantiską pakilumą ir tikėjimą, o R. Vaicekauskaitės ir M. Žimkaus scenose jau nuo pradžių ryškėjo tragisko pasmerktumo užuomazgos.

Itin vykės atradimas Liučijos arjos pabaigoje – numunaunomas ir nušiedžiamos sukruvintos pirštinės. Šią sceną abi atlikėjos perteikė itin emocingai, tai tapo kruvino delno įkyraus valymo kulminacija, neju-

čia priminė garsiąjā Ledi Makbet rankų plovimo sceną.

Visi solistai savo personažus ne sudainavo, ne suvaidino. Jie juos išgyveno, išjautė, iškentejo. Šit net įsimylėjelių priėšas ir jų nelaimių priežastis – Liučijos brolis Enrikas, kuri kūrė Laimonas Pautienius, dėl to išgyvenimo tapo išpūdingų charakteriu, primenančiu ne tradicinių piktadarų, o labiau savo aistrų ir nevaldomų jausmų kamuojamą patvaldį, kuriam paklysta meilė ir širdžių priesaika nieko vertos. L. Pautienius – puikus vokalo ir dramatiniu vyksmo meistras, itin įtaigios jo scenos su serimeri Liučija, vidiunės jėgos ir energijos apstu sankirtoje su Edgardu. Beje, kai kurie statytojai trečiame veiksme atsisako pirmosios scenos – abiejų priešų susitikimo ir galutinio kivirčo. Manau, nesutrumpinta operos versija visais atžvilgiais būtina, ir mūsų kūrybinė grupė tik laimėjo, taip itin dramatišką ir atlikėjų meistriškės reikalaujančią sceną palikdama.

Pagyrimo nusipelno ir kiti patstatymo dalyviai: dvasininkas Raimondas (Tadas Girinkas), Normanas (Žanas Voronovas), Artūras (Kęstutis Alcauskis), Alisa (Rūta Zaikauskaitė) – miniu tik matytus atlikėjus. Ir, žinoma, itin tiksliai, įtaigiai masinėse scenose veikia choro dainininkai, ne tik kulmininiais momentais sugebėjė demonstruoti puikų vokalą, bet ir tapti aktyviais meilės dramas dalyviais, užjaučiančiais, gedinčiais ar smerkiančiais.

Akivaizdu, kad „Liučija di Lamermur“ – išyakis, bylojantis, jog Kauno muzikinis teatras pajėgas konkuruoti su europiniais teatrais ir kai kuriuos aiškiai pralenkti, ypač kai darbo imasi tokie iškilūs kūrėjai kaip D. Ibelhauptaitė ir jos suburta kūrybinė vienminčių grupė.

Tik nejučia kyla klausimas – kodėl europinio lygio režisierė, turinti didžiulę patirtį, meninį skoni, gebanti svarbiausia idėja ir bendrą tikslu uždegti išvairaus braižo atlikėjus, nereziusoja didžiojoje operos scenoje, Vilniuje? Kodėl ji nekviečiama imtis kokio nors pastatymo? Juk Nacionalinį operos ir baletų teatrą ištikęs akivaizdus kolapsas, jam būtina gaivalinga, viesuilinga tikro talento dvasia.

Kauno valstybinio muzikinio teatro archyvo nuotraukos

Vacys REIMERIS**Triolete, pabūkime!**

Gyvenimas – keturios smuiko stygos – vaikystė, jaunystė, senatvė, mirtis... Kuri kada trūksta – būties paslaptis – gyvenimas – keturios smuiko stygos... Galvoji – o mintys – ir šviesios, ir nykios – bet tenesbrauna širdin neviltis... Gyvenimas – keturios smuiko stygos – vaikystė, jaunystė, senatvė, mirtis...

***

Daug kam ir be debesio pradeda lyti, daug kam ir vaivorykštė – giedros apgaulė, ir beprasmis kaikius tokius viešai sugėdyti... Daug kam ir be debesio pradeda lyti... Žinai žmonių, kurie mato tiktais saulėlydį, o nematę ar nežino, kaip pateka saulė... Daug kam ir be debesio pradeda lyti, Daug kam ir vaivorykštė – giedros apgaulė...

***

Žalia žolė į šieno kauge išauga, o dienos išauga į netekčių metus... Štai žemė vėl pasiglemžė gerą draugą... Žalia žolė į šieno kauge išauga... Kol vaikštai po saule kaip klevas status, regi amžinai žaliuojančią lauką... Žalia žolė į šieno kauge išauga, o dienos išauga į netekčių metus...

***

Koks šventas protėviui buvo namų slenkstis, – įeinant, išeinant norėta prieš jį lenktis, jis buvo simbolis savos pastogės ir šilumos... Koks šventas protėviui buvo namų slenkstis... Šiandien į šią sentenciją daug kas ranka numos – bokštai, lodžios, židiniai, kandeliabrai – svarbiausia namuose... Koks šventas protėviui buvo namų slenkstis, – įeinant, išeinant norėta prieš jį lenktis...

***

Mintys vieši galvoj – ir ilgai, ir – vos vos, priklauso, kas atpučia jas – šiaurys ar pietys; galva išlieka savim, jei dar pritars ir širdis... Mintys vieši galvoj – ir ilgai, ir – vos vos... Bet būna ir taip: iš kažkur išsiveržia mintis, nuo kurios mes ne kartą nebetenkam galvos... Mintys vieši galvoj – ir ilgai, ir – vos vos... Priklauso, kas atpučia jas – šiaurys ar pietys...

***

– Tai ir jaunėji, tamsta... – O ir jūs, tamsta, atšventęs gražų ...imtmetį; – O ir jūs tokiai šventę... Metai lyg žolę šienauja žmogelių gentį... – Tai ir jaunėji, tamsta... – O ir jūs, tamsta... spyriojamės prieš laiką, nors ir senastame... Bet tai vienintelis būdas ilgiau gyventi... Tai ir jaunėji, Tamsta... O ir jūs, Tamsta...

***

Gyvenimo scenoj mes nepatyre artistai, režisierius Laikas mus bara Miltinio balsu: Nejirkina! Užmiršti: aš – ne aš, aš jau kitas esu... Gyvenimo scenoj mes nepatyre artistai... Pjesės ir scenos kitos... Griežti šio teatro ištatai, ne persikūnyti gėda, o savęs netekti baisu... Gyvenimo scenoj mes nepatyre artistai, režisierius Laikas mus bara Miltinio balsu...

***

Gyvenimo laužo plasnojantis dūmas – atrodo lengvas, o koks jis sunkus... Atskleis tik dangus, kokius neša laikus gyvenimo laužo plasnojantis dūmas... Vilčiu atšvaitai, netekčių juodumas – kibirkštys, liepsnos dar gobs ir vaikus... Gyvenimo laužo plasnojantis dūmas atrodo lengvas, o koks jis sunkus...

***

Cian sin bi sin... – Konfucijaus pasakyta, – kas, kad kinų kalbos dar pramokę nedaug, –

prie skambesio žodžių glaudžiam ausj artyn – Cian sin bi sin... – Konfucijaus pasakyta... O jie reiškia, jie sako: išsivaizduok, žmogau, kad mano širdis yra tavo širdim... Cian sin bi sin... – Konfucijaus pasakyta, – kas, kad kinų kalbos dar pramokę nedaug...

***

Kai pasvarstrom, brolau, gal ir teisus tu: mus meilej lydi ne rožės, dažniau – jū spygliai... Vargu ar paneigs kas ši teiginj rūstų; kai pasvarstrom, brolau, gal ir teisus tu... O įduria jie net širdin giliai... Mieli, bet skausmingi meilės keliai... Kai pasvarstrom, brolau, gal ir teisus tu: mus meilej lydi ne rožės, dažniau – jū spygliai...

***

Nors jie buvo dvi sidabrinės delčios, sueiti į vieną, atrodė, negalinčios, bet suėjo – ir pilnatim šviečia abu... Nors jie buvo dvi sidabrinės delčios... Nepaisant mėnulio ir metų garbių, dar ir vaisių prinoks jų meilės medžiuos... Nors jie buvo dvi sidabrinės delčios, sueiti į vieną, atrodė, negalinčios...

***

Išties, ne visiems jis vienodai duotas – gyvenimas – jo vingrūs keliai, jo esmė – vieniems – būtis, kitiems gal jos anekdotas... Išties, ne visiems jis vienodai duotas... Gyvenimas – knyga ir Giesmių giesmė, ir kabo ant malūno sparno Don Kichotas... Išties, ne visiems jis vienodai duotas – gyvenimas – jo vingrūs keliai, jo esmė...

***

Gal tu ne autorius savo gyvenimo knygos? Jei taip, kas ją rašė, neatsiklausęs tavęs – vaizdai ir veidai tikrovei joje netolygūs... Gal tu ne autorius savo gyvenimo knygos? Sakai, rašęs pats... Buvo dvasios būsenos nykios,

nors ir linksni karnavalai bandė tvindyt gatves... Gal tu ne autorius savo gyvenimo knygos? Jei taip, kas ją rašė, neatsiklausęs tavęs...

***

Dažnai – jūs ir jūs – pasauli žavite, kai grįzat į seną meilės laužavietę, manydami rasią kažką pelenuos... Dažnai – jūs ir jūs – pasauli žavite... Nors šventajam aukure meilės senos – daugiau ne paguodos, o nežiniuos... Dažnai – jūs ir jūs – pasauli žavite, kai grįzat į seną meilės laužavietę...

***

Statula, kurią lipdai, Pigmalijone, laukia tavo glosymo... Tik – ar atgis? Meilės ilgesys joje, karšta aistros ugnis... Statula, kurią lipdei, Pigmalijone... Būtų nuostabu patirti dangua malonę, kad ir vizijos blausiam pasiligojime... Statula, kurią lipdei, Pigmalijone, laukia tavo glosymo... Tik ar atgis?

***

Pasiémę ką nors skaityt, mes jau žinom bemaž – koks autorius; apie jū pirmasis sakins praneš su kuo toliau teks taip ar kitaip bendrauti... Pasiémę ką nors skaityt, mes jau žinom bemaž, kad kiekvieną sakini, prasidedantį žodžiu „aš“, reikia negailestingai iš rašinio išbraukti... Pasiémę ką nors skaityt, mes jau žinom bemaž...

***

Nežmirškim soneto, katreno ar trioleto, su poezijos muzika jų negramzdinkim į Letą, suprojēje tekstai niekad jų neatstos. Nežmirškim soneto, katreno ir trioleto... Nenugrėžkim akių nuo modernizmo klastos, per ją daug vertybų pro memoria jau apgailėta... Nežmirškim soneto, katreno ar trioleto, su poezijos muzika jų negramzdinkim į Letą...

Festivalis „Tarp“: Kauno erdves užlies intriguojančios meno ir poezijos bangos

Edvinas GRINKEVIČIUS

Tarpdisciplininių meno ir poezijos festivalis „Tarp“: Miesto šamanų regėjimai

Penkerius metus plėtėsis, augęs ir kasmet į netradicines erdves užsienio ir lietuvių atlikėjų kūrinius bei pasirodymus atrasti kviečęs festivalis „Tarp“ šiaisiai metais skelbia neįsitenkantis pogrindžio erdvėse. Todėl poetine energija putojanti muzikinių, literatūrinių ir vizualinių renginių banga spalio mėnesį užtvindys didžiųjų Lietuvos miestų scenas. Kaune festivalis vyks spalio 12–14 d. aktyviausiuose miesto kultūros taškuose.

„Džiaugiamės šiemet galédami tokią įvairią ir tarptautinę programą pasiūlyti ne tik Vilniuje, bet ir Kaune. Lietuvos publikai kasmet siekiame atskleisti platų tarpdisciplininių meno ir poezijos formų diapazoną, todėl festivalio programoje pristatomė parodas, poezijos skaitymus, performansus, menų sintezes, filmų peržiūras, muzikos ir poezijos improvizacijas. Dėl tarpdiscipliniskos konceptijos festivalis tampa patrauklus itin plačiai auditorijai, kuri mūsų festivalyje tarsi naujai atranda poeziją“, – teigia Edvinas Grinkevičius, festivalio programos organizatorius Kaune.

Tarp kino ir poetikos: „Judantys eileraščiai“

Daugiasluoksnė festivalio programa įtiks įvairiausiam skoniui. Kaip ir kasmet, joje pri-

likai kviečiamą žiūrėti spalio 13 d. 18 val. VDU galerijoje „101“ (Laisvės al. 53).

Tarp eileraščio ir fotografijos: „Ypatingas pasiūlymas“

„Ypatingas pasiūlymas visiems poetams ir poetėms, kuriems raidės ir žodžiai nebekelia fizinio pasitenkinimo“, – tai eilėtė iš Manto (Šamano) Gimžausko eileraščio „Antigravitacine Voruta“. Ši eileraščių interpretuoti ir pristatyti rezultatus šiemet kaip niekada šamañiškame festivalyje jau žinomus ir perspektivius fotomenininkus (Rūta Jankauskaitė, Dmitrijus Matvejevas, Linas Šinkūnas, Valdemaras Jurelevičius, Marius Aksjonaitis, Saulius Žiūra, Ramūnas Blavaščiūnas ir kt.) sukviėtė parodos kuratorių, fotografas Darius Jurevičius. Fotografams siūlyta pateikti savasias „antigravitacines vorutas“ – darbų ciklus iš dviejų ar triju spalvotų, šiek tiek į popartą ar daidaizmo stilistiką „nukrypusių“ fotografijų. Spalio 14 d. 19 val. paroda atidarama VDU KDF galerijoje (Muitinės g. 4). Ji veiks iki spalio 27 d. Smalsūs kauniečiai kviečiami ivertinti šio poetiško eksperimento rezultatus!

Tarp poezijos, performansų ir džiazo: pripažinti atlikėjai iš viso pasailio

Finalinis festivalio „Tarp“ renginys nustebins net ir nemažai mačiusią Kauno publiką. Spalio 14 d. 21 val. kulminacinis festivalio renginys prasidės buvusio Kauno kailių fabriko „Vilkas“ erdvėse, kur dabar jkurtas nuolat kultūriniais vyksmais pulsuojantis loftas „Gargaras“ (Raudondvario pl. 101). Unikalioje miesto erdvėje bus pristatyta itin plati, turinininga ir originali programa.

Vakarą pradės charizmatiškas senjoras iš Estijos, pasivadinęs „Luulur“ pseudonimu. Poetas performanso metu skaitys neegzistuojančia, savo paties kalba parašytus eileraščius. Kita festivalio viešinė – Kimberley Bianca, intriguojanti ir šiuolaikiška medijų menininkė iš Australijos. Ji savo pasirodymuose medijas ir poeziją jungia į vieną bendrą darinį. Pasaulio festivalių scenose vertinama K. Bianca pristatys naujausią, dar beveik niekur nerodytą performansą „Baltlančis“. Vakaro eksperimentus tės poetas ir muzikantas Robinas Bale’as iš Didžiosios Britanijos. Jo performansas „Repeticija Kolone“ – istorijos pasakojimo, atlirkimo meno ir gyvo audiovizualaus pristatymo dėlionė. Performatyviajai vakaro dalių pasibaigus žiūrovus pasitiks teatologės, poetės Vaivos Grainytės, saksofonininko Gražvydo Kardoko bei perkusininko Arūno Periko projektas „Regina“. „Reginos“ žanras priklausomai nuo ją sudarančių žmonių balansuoja tarp poetiško džiazo, minimalistinės psichodelikos ir ekscentriško folk-techno. Ši kartą „Reginos“ skambesį nulems naujas – Vaivos, Arūno ir Gražvydo – trio. Toliau džiazo dygsniais vakaro atmosferą kurstys perspektyvi, konkursuose jau ivertinti (post)džiazo grupė „Sheep got waxed“. Grupės kompozicijos nuves prie vakaro kulminacijos – džiazo ir poezijos „jam session“. Tai unikali galimybė pamatyti scenoje improvizuojančius poetus ir jiems talkinančius muzikantus. Bilietai kainos – 10, 15 Lt.

Taigi spalio 12–14 d. poezijos festivalis „Tarp“ Kauno publiką džiugins poezijos ir kitų menų sintezėmis. Daugiau informacijos www.tarpfest.lt.

Kunigo Pranciškaus ir skulptoriaus Manto tandemas

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mirties 100-mečiui paminėti

Aldona ŽEMAITYTĖ

1994 m. pabaigoje Senojoje Varėnoje ant Antrojo pasaulinio karo metais sudegusios bažnyčios pamatu iškilo nauja, viena pirmųjų atgaus Nepraklausomybės metais pastatytą Lietuvos bažnyčią. Tų metų lapkričio 6 d. titulinę Šv. arkangelo Mykolo bažnyčią pašventino tuometinis Popiežiaus nuncius Lietuvoje, arkivyskupas Justo Mulbor Garcia, bažnyčios atstatymo rėmėjų atstovas, Magdeburgio generalvikaras Th. S. Stople, Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis ir Senosios Varėnos bažnyčios klebonas Pranciškus Civilis, kuris iki tol šv. Mišias parapijos tikintiesiems laikė sovietmečiu buvusiame vaikų darželyje.

Nauoji bažnyčia iškilo neįtikėtinai greit, per trejus metus. Architektas Brunonas Bakaitis ją projekto remdamasis M. K. Čiurlionio kūrybos vizijų motyvais. 1875 m. spalio 1 d. Senosios Varėnos bažnyčioje M. K. Čiurlionis buvo pakrikštystas, pasak klebono, atsinešęs pasaulin globėjo Mykolo vardą. Ažūrinė bažnyčios varpinė primeina dailininko paveikslų varpines, o jos vidaus erdvės džiugina akis asketišku švarumu ir šviesa, kurią iš viršaus skleidžia atviri stoglangiai. Spindulinges šilumos jai sukuria ir elegantiški Vytauto Švarlio vitražai.

Bet ypač gražus ir turiningas bažnyčios meninis turtas yra skulptoriaus Manto Paulausko skulptūros ir tekstilininkės Jonės Paulauskienės gobelenai. Šiuodu dailininkus prieš keliolika metų atrado kūnigas Pranciškus, ir juos iki šiol sieja graži kūrybinė draugystė. Tokius kūnigus kaip P. Civilis išskiria paaprastumas, mielas kiekvienam jo parapijiečiui, ar jis būtų turtingas verslininkas, ar žemės ūkio darbų nugalinta kaimietė, ir išmintis bei tolerancija, tiesiog šviečianti jo veide. O skulptorius M. Paulauskas stebė-

tinu kuklumu ir darbštumu bei sugebėjimu mašliai ivertinti užsaky-mą ir sąžiningai jį atlikti, laikantis visų meno keliamų reikalavimų, taip pat išskirkia iš kolegų, kai kada mėgstančių pasipuikuoti savo vardais.

Tikinčiuosi, atėjusius į šventadienio Mišias ar švenčiančius gyvenimo iškilmes – vestuves, krikštynas – pasitinka šviesi bažnyčios rimtis ir susikaupimas. Virš altoriaus kabantis šešių metrų aukščio medinis Nukryžiuotasis pritraukia žvilgsnį išraiškingą plastika, pabrėžiančią kančios ir gailestingumo prasmę. Abipus altoriaus ant atbrailių, tarsi šominų altorių užuominų, stovi Marijos su kūdikiu ir Šv. arkangelo Mykolo skulptūros. Ekspresyvi plastinių formų statika, kurią pabrėžia taurios skulptūrų spalvos (tamsus raudonis, žaluma ir mėlis – tradicinės bažnytinės spalvos) saikingai jungia meninę tradiciją ir šiuolaikišką modernumą. Ispūdži sustiprina Dievo Motinos ir arkangelo Mykolo žemyn nuleistos akys, sukeliančios amžino miego arba žvilgsnio iš Amžinybės pojūtį. Amžinybė sustingdyta šios dienos akimirkai, kad pasijustume esantys tiksliuose vaikai. Nežinau, ar parapijiečiai suvokia ši emocijinę skulptūrų užtaisą, bet jo veikimas tampa pasamonės išpaudui, kurį tikintieji iš bažnyčios išsineša į kasdienybę. *In pace* – ramybėje ir taikoje – su Dievu ir su žmonėmis...

Minėjau, kad abipus Nukryžiuotojo ant sienos kabantys tekstilininkės Jonės gobelenai – dvi titulinės vėliavos. Jų muzikalumas, spiralinius ritmas praturtina ir papildo skulptūrų statiką. Figūriniai gobelenai išausti senovės meistrų pamėgtą sudėtinga ir itin daug darbo reikalaujančia audimo technika (medvilnė, atauga šilkus). Gobelenu siužetas – taip pat iš arkangelo Mykolo gyvenimo, kai šviesusis angelas nugali juodajį – blogį – ir yra Senosios Varėnos titulinės baž-

Meno projekto S. Varėnos bažnyčioje sumanytojai ir įgyvendintojai. Iš kairės: Mantas Paulauskas, Jonė Paulauskienė, kun. Pranciškus Civilis.

nyčios dvasinė esmė ir prasmė.

Apžvelgęs M. Paulausko bažnyčiai sukurtas Kryžiaus kelio stotis (tonuotas gipsas), ta pačia neogotikos maniera atlikta krikštuklą, bažnyčios požemyje įrengtą šarvojimo salę su išpūdinga Pieta, suvoki, koks kompaktiškas ir kūrybingas ansamblis per keletą metų gimė bendradarbiaujant bažnyčios klebonui Pranciškui ir skulptoriui Mantui.

Šiu metų rudeni, rugpjūčio 18 d., Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje jie vėl abu susitiko: kunigas ir skulptorius. Tądien buvo pašventintas paminklas, skirtas M. K. Čiurlionio krikštui paminėti. Paminkla šventino Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, kuris ir koncelebravo iškilminges Mišias. Palaidose giedojø ir dainavo Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir dirigentas Petras Bingelis), grojo Lietuvos kamerinis orkestras (meno vadovas ir dirigentas Sergejus Krylovės). Po šv. Mišių vykusiamame koncerte atlikta kompozitoriaus

Paminklas Senosios Varėnos bažnyčios šventoriuje M. K. Čiurlionio krikštui atminti.

Vlado Švedo simfonija. Čia pat, bažnyčioje, pagerbtø ir tradicine „Sida brine bite“ apdovanoti 2011 m. geriausieji Varėnos rajono kultūros ir meno atstovai.

Paminklas, pastatytas šventoriuje, ant senosios bažnyčios pamatu, šventintas šviečiant vésiai, bet skaisciai rudens saulei ir pučiant stipriam vėjui, kuris giné čiurliono kūrybos debesis... Aukšta, išskaidytą į tris dalis paminklo kompozicija prasmingai simboliška. Skulptūra įkomponuota jaukioje nedideliu spylgiuočių aplinkoje. Paminklo

link veda vis siaurėjantis grublėtų lauko rieduliu takas... Anot kun. Pranciškaus, tai apsilvalymo takas, todėl toks nepatogus ir nelengvas žengiant į Šviesą, kuri prasideda paminklo papédėje. Paminklas kaltas iš vieno akmens luito ir suskirstytas į tris prasminės dalis. Pirmoji žymi M. K. Č. gimimo datą, antroji simbolizuoją debesis, M. K. Čiurlionio pamėgtą kūrybos motyvą, trečioji – Apvaizdos akį, kuri gauja arkangelą, paminantį slibiną, žmonijos bloginį iškūnijimą. Virs Apvaizdos akies kyla kryžius – žmogiškų silpnybių ir padarytų blogybių atpirkimo ženklos. Iš toliau paminklas primena koplytstulpį, dažnai M. K. Č. paveikslų motyvą, iš arti – aukštyn kylančią stelą, lyg stigmomis pervertą ką tik minėtai prasmingais akcentais.

M. Paulauskas paminklą kūrė dvejus metus, toli nuo Dzūkijos, Anykščių Šventosios pakrantėje, irgi tarp pušynų, artimų Dzūkijos peizažui. Vieta ir laikas, anot Alberto Einsteino, žmogaus sielai téra reliatyvi savoka. O bažnyčia ir jos aplinka yra jungiamoji Varėnos rajono valdžios ir jo gyventojų šventovė, kur visi pasijunta lygūs. Čia numimsta žemėkos aistros, o akys neišvengiamai krypssta į kybantį virš altoriaus Nukryžiuotajį – žmonių tarpusavio pagarbos, meilės ir susitaikymo pagrindą.

Autore's nuotraukos

Gieda Kauno valstybinis choras. Dirigoja Petras Bingelis.

Festivalis „Tai – aš“: „Jūs to dar negirdėjot...“

Spalio 17 d. tarptautinis dainuojamosios poezijos festivalis vėl šūktelės savo gerbėjams „Tai – aš!“ ir pakvies į visą savaitę besižiūriantį bardų fiestą, kuri apkeliaus ne tik didmiesčių scenas, bet ir mažesnių miestų bei miestelių, net Lenkijos ir Latvijos kultūros namus, mokyklas, kavines ir kitas erdves. Vilniaus mokytojų namų devintus metus spalio trečiąją savaitę organizuojamas renginys tapo neatskiriamą Lietuvos kultūrinio gyvenimo dalimi, jis vis labiau telkia ne vien šalies, bet ir užsienio atlikėjus, taip pat gausius būrius šio žanro gerbėjų.

Spalio 22 d., šeštadienį, festivalis sudrebins ir Kauną. Valstybiname lėlių teatre 18 val. vyksiančiame konerte intriguojamu pavadinimu „Jūs to negirdėjot...“ Lietuvos bardų scenos vilkai Andrius Kulikauskas, Saulius Bareikis, Gediminas Storpirštis ir Olegas Dit-

kovskis savo dainas atliks kartu su Vilniaus miesto savivaldybės šv. Kristoforo kameriniu orkestru.

Prakalbus apie Kauną šio orkestro meno vadovas ir dirigentas, profesorius Donatas Katkus aki-mirkniu pasinera į vaikystės pri-

siminimus: „Lankydamas Kaune, visada grįžtu į Žemaičių gatvę, kur augau. Ten Antrojo pasaulinio karo metais buvo iškurtas vaikų darželis, priklausęs Dieviškios Jėzus Širdies seserų pranciškonų vienuoliui. Tas vienuolynas iki šiandien man išliko viena brangiųgių giminų vietę, sukeliančių ypatingu sentimentu.

Su orkestru Kauną aplankome gana dažnai. Čia esame pristatę įvairiausią programą – nuo pramoginių koncertų iki įgarsintos kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus kino juostos „Žanos d'Ark aistra“.

D. Katkus neabejoja, kad Kau-ne gausu simpatizuarančiųjų dai-

nuojamosios poezijos žanru. Ir pats prisipažįsta besižavintis K. Smorigui, S. Bareikiu, O. Ditkovskiu: „Kaskart stebint juos scenoje man didelį išpūdį palieka atlikėjų rimtumas ir atsiðavimas muzikai. Emocijos juk nesuvaidinsi! Žiūrovai iškart pajunta, kai artistas kalba dirbtinai. Ypač dainuojamą poeziją, kur tekstas svarbesnis nei muzika. Bardų kuriami ritmai, harmonijos gana primityvūs, bet kokius spektaklius jie pastato iš tų dainų!“

Paklaustas, kuo šikart ketina nustebinti gimtajį Kauną, profesorius kalba užtikrintai: „Spalio 22 d. Kauno valstybiname lėlių teatre

surengsime tikrą fiestą! Koncertą „Jūs to negirdėjot...“, kurio akcentas – A. Kulikauskų aranžuotos dainos, pirmą kartą pristatėme pernai Vilniaus Šv. Kotrynos bažnyčioje. Styginiamas instrumentams sukurtos aranžuotės išlaiko pusiausvyrą tarp solisto ir orkestro. Ritmas nėra primityvus, sudaroma tam tikra erdvė, nes orkestras turi savarankišką vaidmenį ir papildo gitaros skambesį kitomis melodijomis.“

Koncerto bilietų kainos – 30, 40, 50 Lt. Bilietus platina [Bilietai.lt](#) ir teatro kasa 1 val. prieš renginį.

*Parengė
Aurina VENISLOVAITĖ*

PDR: čia kasmet šiek tiek prisivejamas laikas

Andrius JAKUČIŪNAS

Pirštams pakilus spaudyti klavišus, kad būtų apsakytas savaitgalį vykės „Poetinis Druskininkų rudo“, į galvą norom nenorom braunasi klausimas: ką čia dar tarsi iš nieko išlaužus? Šis festivalis metai iš metų apkalbamas ir nušviečiamas įvairiausiais rakursais, jo reikšmingumą ir išpudingumą įvertinant ne tik poetų pelnytais prizais, bet ir kai kurių dalyvių apspangimiu, pabrėžiant tam tikrą solidų renginio neformalumą, stebintis jo organizatorių kilniadvasišku pasišventimu. Net jei nebūčiau dalyvavęs šiame dvidešimt antrą kartą vykstančiame festivalyje, galėčiau būtų beveik tikras, kad *tai* vyko padendant palankioms aplinkybėms arba ižūliai nepaisant nepalankių, kad žvaliai prasidėjęs vėliau jis tėsėsi kiek nesutapdamas su tikruoju laiku, štai kodėl ne visi grįš gerai išsimiegoje ir ne tuščiomis nuo pliurpalų ausimis. Be to, tėsėsi niekam gal ir nesusitai-kius su mintimi, kad literatūra tikriausiai nėra toks svarbus dalykas, kokią ją kai kurie iš mūsų galbūt norėtu matyti. (Argi priesingu atveju kas nors būtų ištveręs ilgą *kaipnežinukas* diskusiją „O kas nėra poezi-ja“ arba pasielgęs kaip jaunasis Vainius Bakas, ryžęs laužyti Vieno anoniminio eileraščio konkurso taisykles, vogčia pateikdamas jam ne vieną, bet du eileraščius, stilistiskai labai skirtingus?)

Atvirai kalbant, kai festivalyje dalyvaujama ne pirmą, ne antrą ir net ne dešimtą sykį, jo realybė kurią visai ne iš to, kas Jame iš tikrųjų vyksta, tuo labiau ne mąstant, koks tas festivalis galėtų būti, jei būtų ne toks, koks yra, bet patiriant jo tėstimumą laike kaip savo paties niūrų senėjimą, kartais netgi šiek tiek desperatiškai išgyvenant jausmą, kad bent ties „Dainavos“ sana- torija laikas kasmet vis šiek tiek prisivejamas, Jame pabūnama, gal šio to iš jo išmaldaujama – koks nors vienas arba du sentimentai, ir pa- našus į andaikštį apdujimas, gulu ketvirtą ryto ir kėlus aštuntą. Štai kodėl kasmet kalbėti apie PDR vis labiau galima tik sausais faktais – nuo tada, kai iš daugumos mūsų skrandžių mjslingu būdu buvo išimta drėgmė, jis liko sudarytas vien iš oficialios programos ir tų keilių sentimentų, kiekvienam turbūt skirtingu, todėl visai neminėtinu tokioje atviroje vietoje kaip laik- raštis.

Iš esmės tai savo paties (t. y. dalyvio) kvailumo istorija – kvailumo, kuris bėgant metams paradoksaliai ne mažejo, bet tiesiog šiek tiek mai- nėsi, kito, galiusiai parodydamas ilgametį dalyvį nė kiek *nepaprotin-gejus* ir nė kiek ne mažiau kulkų, todėl turbūt dar kvailesnį negu ta- da, kai būdamas kone pauuglys ju- tarési dalyvaujasi (chi chi) literatūri- niame gyvenime. Galima manyti, kad tas potencialiai didėjantis kva- lumas daug noriau ir mieliau regis- truoja sausus faktus, tarsi būtų galutinai patikėjės, jog visi žaidimai, ku- riuos geras tonas liepia vadinti „ne-

Jaunuoju jotvingiu tapo poetas Marius Burokas.

Tradicinis Antano A. Jonyno prizas atiteko poetui Mariui Plečkaičiui.

rimtais“, yra pasiutusiai svarbūs, su- tiktini su derama pagarba ir užside- gimu. Turiu galvoje festivalio „Po- etinis Druskininkų rudo“ konkursus ir premijas, konkreciai – Jotvingių, bene svariausia poetinę premiją Lietuvoje, 1985 m. išteigtą Sigito Gedos – ją yra gavęs visas lietuvių poezijos žvaigždynas. Turbūt nereiki sakyti, kad kokius penkis pirmuosius dalyvavimo PDR metus net nenuuomiau apie tos premijos egzistavimą ir tikrai nebūčiau galėjės pasakyti, kaip ją vertinu, ką apie ją manau, nes nemaniau nieko, nors, galimas daiktas, yra tekė pabūti laureatui slenksciui, kurį šis, panūdės prasibaškyti „Širdelėje“, buvo pri- verstas peržengti. (Apskritai poetui peržengti pasliką tūsanti prozininką turėtų beveik religinius aktas, kuriuo sukilmamas ir išaukštinamas pats žmuras.) O štai dabar, prabégus daugybei metų nuo to laiko, kai *su- gebėjau žvelgti į premijas teisingai, apie jas nežinodamas*, atvirai džiū- gauju, kad jaunuoju jotvingiu (ši pre- mija skiriamai kūrėjams iki 35 metų amžiaus) tapo bičiulis ir kolega Marius Burokas – lyg be tos premijos nebūčiau tikras, jog Marius yra pui- kus poetas, o jo naujausia knyga „Iš- mokau nebūti“ – labai gera. Štai kodėl neatsispyriau pagundai paties Marius paklausti, kiek jam atrodo rimtas žaidimas premijomis ir kiek savo paties kvailumo istorijos jis įžvelgia „Poetiniame Druskininkų rudenye“, ir štai ką jis man raštu at- sakė: „Premija toks dalykas: iš pra- džių žvelgi į ją paniekinamai, o pas- kui pradedi jos norėt. Mano galva,

PDR festivalio teikiamos premijos prisikirtinos prie rimtesnių: užtenka pažvelgti į jas gavusiuų sąrašą. O ir teikiamos jos be ypatingos pompa- stikos, bendrame PDR reikalų siautulyje, tai kažkaip, gavęs ją, nepasi- junti *susireikšminęs*. O jeigu tiesiai šviesiai: džiaugiuosi, gavęs jaunąjį Jotvingį dabar, ne anksčiau (nes bū- tų šiek tiek gėda – pirmosiomis dviem knygomis nesisiučiau esąs toks tikras). O į mano kasmetinių ap- silankymų PDR istoriją galima žvelgti kaip į savošką mano paties padėties kitimo literatūriniam, ir ne- tik, pasaulyje istoriją. Lankytis „Ru- denyse“ pradėjau gal 1997-aisiais, būdamas visai žalias nulis. Kaip tik per pirmajį apsilankymą išdiršau pa- prasyti Alvydo Šlepiko įdėti mano eiles į „Literatūrą ir meną“, kas, mano didžiai nuostabai, ir buvo įvykdyma. (Tiesa, turėjau atidirbtį: Alvydo prašymu, visą naktį rūpintis tri- mis girtais lenkų poetais). Iš pradžių PDR man buvo kažkokiu siautulin- gų bastymusi, beprotiškų pašneke- sių ir keistų susitikimų virtinė, ofi- cialioji jo programa neegzistavo. Da- bar kuo toliau, tuo labiau viskas prie- singai. „Išėmus iš skrandžio drėg- mė“, kaip tu sakai, tapau iki pat au- sų įtrauktas į šio festivalio reikalus. Nesakau, kad skundžiuosi, anaiptol. Smagu. Bet vis tiek, palyginti su anais laikais, jaučiuosi suofigialėjės. Sėdėjimas iki penkų ryto „Širdelės“ bokštelyje kažkaip netraukia (o ir atsidūrės ten tarp jaunuju jaučiuosi kaip koks besijauninantis „dėdė“). Kartais pamanau, kad PDR tarsi tik tam ir įkurtas, kad jo fone matytum,

Druskininkų poetinio rudenės vėliavą kelia 2010 m. Jotvingė Viktorija Daujotytė ir pirmasis Jotvingis (1985 m.) Kornelijus Platelis.

kaip tu įvardijai, „savo kvailumo istoriją“: naivumo, nepatirties, kažko- kio „statuso“ paieskų, piršimosi į pa- žystamas, kvailų apkalbų, nemalo- nių girtuoklysių, įžeinėjimų, etc. Tačiau tai, ačiū Dievui, sudaro tik nedidelę mano jausenos dalį. Daug maloniu prisiminti kitą: PDR jau seniai tapo mano asmeninės mitologijos dalimi, daugybė susitikimų, nutikimų ir pašnekėsių, tikiuosi, vi- sam gyvenimui išsikarto į smegenis ir ten pasiliks – kaip pamokos ar tie- siog malonūs dalykai.“

Gaila, nesuspėjau to paties pa- klausti pagrindinės Jotvingių premijos gavejo Alfonso Andriuškevi- ciaus. Ji jam įteikta už knygą „Vély- vieji tekstai“, knygą, kurioje (ne)darniai (ne)derra poezija, esė ir poezijos vertimai – anot paties autoriaus, „di- džioji dalis to, ką nuveikė rašto sri- tyje per pastaruosius penkerius me- tutus“. Aišku, sprendimą, dera ar ne- dera tarpusavyje tie trys žanrai, pri- imas skaitytojas, tačiau laureatas, be abejo, turėtų žinoti, kiek daug gal- vasopio ši knyga sukelė prozininkams, pasišovusiemis ją įvertinti ir kaip prozos knyga – jau žinodami, kad jos autorius gaus poetiškajį „jot- vingi“. Nors eseistiką neplonoje knygoje užima vos apie 70 pusla- pių, ji vis dėlto galiusiai atsidūrė ir Metų knygos rinkimų penketuke kaip prozos knyga, tad drąsiai galime laikyti ši atvejį unikaliu.

Tradicinio Anonimino eileraščio konkurso laimėtojais pripažinti Jurgita Jaspontytė, Sara Poisson, Vladas Bražiūnas, išsidaliję atitin- kamai trečią, ketvirtą ir penktą vie- tas. Pirmają ir antrąją užėmęs Vainius Bakas privertė komisiją pra- bilti apie sanacijas, – pagal nuosta- tus konkursui galima pateikti tik

vieną eileraštį, – tačiau atsižvel- giant į tai, kad toks atvejis per PDR istoriją yra ne pirmas (sakykim, per- nai tą patį iškrėtė Gytis Norvilas), rimtesniu nuobaudų jaunasis po- etas išvengė – tik pirmosios vietos laimėtojui skirtas specialus prizas (paveikslas) atiteko Sarai Poisson. Rimtosios poezijos konkurso „Je- nebūčiau poetas, būčiau...“ nuga- lėtojais išrinkti Kornelijus Platelis, Dainius Dirgėla bei Gražina Vikto- rija Petrošienė. Nerimtojo limerikų konkurso prizininkais tapo Antanas A. Jonynas, Kornelijus Platelis bei Kęstutis Navakas.

Be abejo, kaip visada vyko jau- nųjų skaitymai, kurių pagrindinis prizas – Antano A. Jonyno teikia- mas vadinamasis „puškinas“ – se- namadiška rašalinė – atiteko Mariui Plečkaičiui. Tuo metu nepoe- tinių dirbinių aukcione kas nors kam nors atitekti galėjo tik už tai užmokėjus. „Kas nors“ – tai vis- kas nuo poetui rašant knygą ciul- tų ledinukų déžutės iki suknelės, kurių už 102 litus nusipirko Laura Liubinavičiūtė.

Tarpautinio literatūros festiva-lio „Poetinis Druskininkų rudo“ pabaiga sekmadienį vainikuota PDR svečių bei laureatų poezijos vakaru sostinės Šv. Kotrynos baž- nyčioje – bene pačiu oficialiau- siu ir, kai kurių dalyvių nuomo- ne, pačiu nuobodžiausiu PDR ren- giniu. Pirmadienį ant laiptų tarp Bokšto g. ir Tymo kvartalo Vil- niuje dar vyko Czeslawui Miloszui skirti skaitymai, o festivalis baigėsi Užupio kavinėje vykusiu tradiciniu pofestivaliniu poezijos vakaru.

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS nuotraukos

92-ojo kūrybinio sezono spalio mėnesio repertuaras

13 d., ketvirtadienį, 14 d., penktadienį, 18 val. Rūtos salėje (Laisvės al. 71) – premjera: Sofi Oksanen „Apsivalymas“. Tragedija. Režisierius Jonas Jurašas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

13 d., ketvirtadienį, 18 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Ingeros Hagerup „Stiklinė arbatos su citrina“. Vienos dalių komedija. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

15 d., šeštadienį, 12 val. Penktojoje salėje (Laisvės al. 71) – premjera: Lewis Carroll „Alisa stebulkų šalyje“. Spektaklis vaimams. Adaptacijos autorė ir režisierė Ewa Piotrowska. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

16 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – „Kiakis pabėgėlis“. Muzikinis spektaklis vaikams nuo 5 m. pagal Liudviko Jakimavičiaus knygele „Lapė ir kaišas“. Režisierė Agnė Sunklodaitė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

18 d., antradienį, 18 val. Penktojoje salėje (Laisvės al. 71) – „Moderatoriai“. Dviejų dalių forumas. Režisierius Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieta kaina – 30 Lt, moksleiviams – 15 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Antano Čechovo „Palata“. Vienos dalių spektaklis. Inscenacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kaina – 60 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

14 d., ketvirtadienį, 18 val. Augusto Strindbergo, Antonio Sverlingo „Karstas šokoladas“ . Švediška vakanė artistų kavinėje. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

15 d., šeštadienį, 14 val., 18 val. Aleksandro Volodino „Penki vakarai“. Dviejų dalių romantinė drama. Režisierius Algimantas Počiūnas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt. 14 val. spektaklis skirtas Pagyvenusių žmonių mėnesiui: žiūrovams su pensininko pažymėjimu bilieta kaina – 10 Lt.

16 d., sekmadienį, 18 val. Fransua Rablé „Gargantua ir Pantagruelis“. Užstale tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilieta kainos – 40, 50 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir Bilietai pasaulis.

Kauno valstybinis lėlių teatras

15 d., šeštadienį, 12 val. „Pasakų karaliaus teatras“. Stebuklingų H. K. Anderseno pasakų atsiradimo paslaptys. Nuo 5 m. Režisierius Olegas Žiugžda.

16 d., sekmadienį, 12 val. „Karalaitės bučinys“. Kaip paika tuštybė sugriovė karališką laimę. Nuo 5 m. Režisierius Algimantas Stankevičius.

Bilieta kainos – 8, 10, 12 Lt. Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai pasaulis*.

13 d., ketvirtadienį, 19 val. „Mokėk – duosi“. Spektaklis-pokštė. Pagal Gitanos Gugevičiūtės pjesę „Labas gyvenimas“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

14 d., penktadienį, 19 val., 15 d., šeštadienį, 18 val. Gregory Burke „Gagarino gatvė“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 30, 35 Lt.

19 d., trečiadienį, 19 val. Mindaugo Valiuko „Septynioliaka“. Režisierė Edita Prakuliauskaitė-Miliniénė. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

14 d., penktadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – pirmo bendro aukštaciui ir žemaičių kūrybinio projekto-knygos „Atokios stotys“ su tiktuviės. Dalyvaus poetai: Vytautas Stulpinės, Vytautas Kaziela, Ona Jautakė, Regina Katinaityė-Lumpickienė, Gvidas Latakas, Danielius Milašauskas, Petras Panavas.

17 d., pirmadienį, 18 val. Roberto Keturakio poemos „Jotvingiai“ pristatymas. Kartu su autoriumi dalyvauja poetas, fotografas Regimantas Žilys, Garliavos vidurinės mokyklos moksleivių grupė ir mokytoja Regina Jasukaitytė.

19 d., trečiadienį, 10 val. moksline konferencija „Iš archyvų: muziejus paslaptys ir epochos legendos“.

Nemunas ISSN 0134-3149
Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.
Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1500
Rankraščiu nerecenzuojame ir negrąžiname.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

13 d., ketvirtadienį, 18 val. Lino Adomaicio „Dulkiai spindesys“. Dviejų dalių šokio spektaklis. Choreografai ir libretu autorai Dainius Bervingis ir Gintaras Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė. Spektaklio garsas takelio kompaktinės pokštėlės pristatymas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kainos – 20, 30, 50, 60, 100 Lt.

14 d., penktadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Grafaitė Marica“. Triju veiksmų operetė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Spektaklio trukmė – 3.10 val. Bilieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

15 d., šeštadienį, 18 val. Džoakino Rosinio „Sevilijos kirpejės“. Triju dalių komiška opera. Dirigentas Jonas Janulevičius, režisierius Gintautas Želys, dailininkė Tatjana Astafjeva (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

16 d., sekmadienį, 18 val. Franco Leharo „Grafas Liuksemburgas“. Triju veiksmų operetė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Antano Čechovo „Palata“. Vienos dalių spektaklis. Inscenacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kaina – 60 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II–VII 11–14, 14.45–18 val., tel. 09 33. Bilietus taip pat galima išsigerti internetu www.muzikinisteatras.lt.

13 d., penktadienį, 18 val.

Dedikacija Bachui. Darius Mažintas: klavišų juoda-balta filofofija. Programoje: J. S. Bacho Partita c-moll, Nr. 2, BWV 826, Angliška siuita a-moll, Nr. 2, BWV 807, Angliška siuita d-moll, Nr. 6, BWV 811, E. Griego Holbergu siuita G-dur, op. 40. Bilieta kainos – 23, 33, 43 Lt.

14 d., penktadienį, 18 val. Piotro Čaikovskio Koncertas smuikui ir orkestrui D-dur, op. 35. Atlieka Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas). Solistas Alexander Gilman (smuikas, Vokietija). Dirigentas Mark Kadin (Rusija). Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt.

15 d., šeštadienį, 17 val. „Gitaros istorija gyvai“. Atlieka Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Donatas Katkus). Solistas Jose Miguel Moreno (gitara, Ispanija). Dirigentas Donatas Katkus. Programoje: A. Vivaldžio Koncertas liutnei, styginiams ir basso continuo D-dur RV 93, A. de Lhoyer Koncertas gitarių ir orkestrui op.16; G. Sanzo, F. Soro, F. T'rregos ir kitų kompozitorių kūriniai. Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt.

16 d., sekmadienį, 17 val. Valentino Masalskio knygos „Valentinas Masalskis: ieškanči teatrą“ pristatymas. Ritmo ir dainos spektaklis „Gaidos“. Bilieta kainos – 20, 30, 40 Lt.

18 d., antradienį, 18 val. „Klasizizmo atspindžiai“. Alexander Puliajev (hamerklavyras), Džeraldas Bidva (smuikas), Mindaugas Bačkus (violončelė). Programoje: J. Haydno Piano trio C-dur, Hob. XV: 27, Allegro, Andante, Finale, Presto, L. van Beethoven Violoncello sonata g-moll, op. 5, Nr. 2, Adagio sostenuto e espresso – Allegro molto pi? tosto presto, Rondo, Allegro. W. A. Mozart Violin sonata F-dur K. 377 (K.374e), Allegro, Theme (Andante) & Variations, Tempo di Menuetto, L. van Beethoven Piano trio c-moll, op. 1, Nr. 3, Allegro con brio, Andante cantabile con Variazioni, Minuetto, Quasi Allegro Finale, Prestissimo. Bilieta kainos – 10, 15 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. „Rudens istorijos“. Kauno fortepijoninių trios: Indrė Čepinskienė (smuikas), Asta Kriščiponienė (violončelė), Lina Krėptaitė (fortepijonas). Solistas Giedrius Prunskus (baritonas). Programoje: Ludwigo van Beethoveno, Sergejaus Rachmaninova, Giedriaus Kuprevičiaus kūriniai. Bilieta kaina – 10 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II–VII 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

13 d., ketvirtadienį, 18 val. jubiliejinis poeto Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Paklydes tramvajus“ (poezijos rinktinė), bendra knyga su dailininku Arvydu Palevičiumi – „Širdies aikštėj jų kenotafas“ (tapyba ir poezija). Iėjimas nemokamas.

14 d., penktadienį, 19 val. grupės „Saulės Broliai“ koncertas. Dalyvaus: Donatas Petreikis (pagrindinis vokalas ir gitara), Saulius Petreikis (kvairūs pučiamieji instrumentai, vokalas), Tadas Dešukas (smuikas, bosiinė gitara, klaviriniai, pritariantis vokalas), Vytis Vainilaitis (mušamieji), Audrius Pazniokas (akordeonas). Bilieta kaina – 20 Lt, moksleiviams, studentams, senjorams, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“ nuolaidų kortelę – 15 Lt. Bilieta galima išsigerti Kauno menininkų namų Mūzų svetainėje (I–IV 10–13 val., 14–17 val., V 10–13 val., 14–16 val.), taip pat visose *Tiketa* kasose.

13 d., ketvirtadienį, 18 val. Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Paklydes tramvajus“ (poezijos rinktinė), bendra knyga su dailininku Arvydu Palevičiumi – „Širdies aikštėj jų kenotafas“ (tapyba ir poezija). Iėjimas nemokamas.

14 d., penktadienį, 19 val. grupės „Saulės Broliai“ koncertas. Dalyvaus: Donatas Petreikis (pagrindinis vokalas ir gitara), Saulius Petreikis (kvairūs pučiamieji instrumentai, vokalas), Tadas Dešukas (smuikas, bosiinė gitara, klaviriniai, pritariantis vokalas), Vytis Vainilaitis (mušamieji), Audrius Pazniokas (akordeonas). Bilieta kaina – 20 Lt, moksleiviams, studentams, senjorams, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“ nuolaidų kortelę – 15 Lt. Bilieta galima išsigerti Kauno menininkų namų Mūzų svetainėje (I–IV 10–13 val., 14–17 val., V 10–13 val., 14–16 val.), taip pat visose *Tiketa* kasose.

15 d., ketvirtadienį, 18 val. Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Paklydes tramvajus“ (poezijos rinktinė), bendra knyga su dailininku Arvydu Palevičiumi – „Širdies aikštėj jų kenotafas“ (tapyba ir poezija). Iėjimas nemokamas.

16 d., penktadienį, 18 val. Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Paklydes tramvajus“ (poezijos rinktinė), bendra knyga su dailininku Arvydu Palevičiumi – „Širdies aikštėj jų kenotafas“ (tapyba ir poezija). Iėjimas nemokamas.

17 d., ketvirtadienį, 18 val. Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Paklydes tramvajus“ (poezijos rinktinė), bendra knyga su dailininku Arvydu Palevičiumi – „Širdies aikštėj jų kenotafas“ (tapyba ir poezija). Iėjimas nemokamas.

18 d., antradienį, 18 val. Gintaro Patacko kūrybos vakaras – knygos „Manės nebus kai kada...“ sutiktuvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Olita Dautartaitė ir Angelų choras (jei atskris). Vakarą ves rašytojas Viktoras Rudžianas. Vakaro metu taip pat bus pristatyti knygos: vertimų knyga – Nikolajaus Gumiliovo „Pak

Kauno karuselė

Dešimtasis dailininkų pleneras „**Karališkasis pleneras +**“ jau baigėsi. Šį kartą su pliušu todėl, kad buvo tapoma ne tik Birštone, bet ir Šilavote, Kaune, Druskininkuose.

Pirmasis Lietuvos dailininkų pleneras Birštone prasidėjo 2001-aisiais, todėl šiai metais minima sukaktis. Kiekvienos vasaros liepa arba rugpjūti dailininkai susirenka ir dirba Birštone. O tuos susitikimus organizuoja dailininkė Irena Mikuličiūtė. Šiai metai Birštone lankėsi: Romanas Averincevas, Mantas Maziliauskas, Algirdas Šakalys, Raimundas Majauskas, Arydas Martinaitis, Irena Mikuličiūtė. Tapytoja Violeta Juodzevičienė su vyru tapytoju Jonu Juodzevičiumi tapė Druskininkų apylinkėse. Aušra Andziulytė išpūdžius rinko ir darbus kūrė Šilavote. Skulptorius Sigitas Straigis buvo išskiręs Zatyšiuose.

Spalio 11 d., 16 val. Irenos Mikuličiūtės dailės galerijoje (I. Kanto 5) atidaroma „Karališkasis pleneras +“ paroda. Pasidalysime vasaros išpūdžiais.

Kaune visai neseniai vyko VDU naujo žurnalo „**Sesija**“ sutiktuvės. Tai anksčiau leisto VDU laikraščio „Universitas Vytauti Magni“ išėdinius, kuriame akademikai, dėstytojai, mokslininkai, studentai nagrinėja įvairiausias temas – filosofijos, politikos, kultūros ir t. t.

Žurnalo vyr. redaktorius Mykolas Drunga sako, jog naujasis leidinys jau nuo pirmojo numerio kvečia skaitytojus lavinti kritinį mąstymą, nebijoči kelti klausimų ir patiemis semtis įkvėpimo rašant straipsnius. Gali būti, kad sutvirtėjęs žurnalas peržengs universiteto ribas ir taps dar vienu miesto kultūriniu leidiniu.

„Esame pasiryžę leisti keturis žurnalo numerius per metus. Čia bus publikuojami mąslesni, ilgiau brandinami ir, tikimės, didesnės išliekamosios vertės turintys įvairaus žanro ir paskirties straipsniai, reprezentuojantys VDU kaip intelektinėms ir estetinėms vertybėms jautrių žmonių kolektyvą“, – teigia vyr. redaktorius.

Pirmasis žurnalo numeris skirtas vaizduotės temai, kito numerio, išeisiančio vasario mėnesį, tema – atmintis. „Juk ta-

da minėsime universitetu 80 metų sukaktį. Tačiau tuo neapsiribosime, nes atminės tema, kuri apima ir užmarštį, labai plati“, – teigia žurnalistas, dėstytojas M. Drunga.

Anot „Sesijos“ redaktorės Agnės Kaičiūnaitės, leidinys siūlo intelektualų, analitišką, solidų turinį. „Šiuo žurnalui siekiame parodyti universiteto mokslių potencialą, atkreipti dėmesį į čia rašomą disertaciją, mokslių darbų temas; supažindinti visuomenę su universitete atliekamais tyrimais, kurie dažnai lieka žinomi tik akademiniuose sluoksniuose; analizuoti šiuolaikinės visuomenės aktualijas, pasitelkiant autoritetingų universiteto specialistų įžvalgas“, – sako redaktorė.

Pirmajame – rudens – „Sesijos“ numerijoje apie fantazmo demono prisikėlimą rašo VDU Socialinės ir politinės teorijos katedros vedėjas Gintautas Mažeikis, universiteto Filosofijos katedrai vadovaujantis Dalius Jonkus pasakoja apie simuliakrus bei skirtumus tarp realybės ir tikrovės, Politologijos katedros doktorantas Giedrius Česnakas iš arti žvelgia į Vakarų politiką arabų valstybių atžvilgiu ir t. t.

Ar kada nors atkreipėte dėmesį, kaip atrodo jus aptarnaujanti bibliotekininkė? Turbūt dažniausiai ją įsivaizduojate su akinukais juodais rėmeliais, baltais marškinėliais, sijonu žemiau keliu, santuria šukuosena. Ar toks įvaizdis gausis ir šiandien? Kokias bibliotekininkes norėtume te matyti?

Ruduo – tinkamiausias laikas aprengti bibliotekininkes naujais drabužiais. Sukurkite stilių šiuolaikinei bibliotekininkai, atitinkantį nūdienos tendencijas. Kviečiame dalyvauti mados tinklaraščių autorių ir viesus, neabejingus estetikai, madai ir grožiui. Būkite išradinė, linksmi, rimti, santūrūs, ekstravagantiški ar prabangūs... Savo piešinius, eskizus, fotografijas siūskite el. paštu facebookas@kvb.lt arba atneškite į Kauno apskrities viešosios bibliotekos registratūrą (Radastų g. 2, II a.) iki spalio 30 d. Jūsų darbus eksponuojame Kauno apskrities viešosios bibliotekos socialinio tinklapio „Facebook“ puslapyje. Nugaletojai bus apdovanoti rėmėjų „Replique Boutique“, vintažinių drabužių krautuvėlės „Komoda“ ir „Linos Ūkio“ prizais.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Vaiduoklis“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienį, spalio 18 d., Kitokio kino klube žiūrėsime trilerį „**Vaiduoklis**“, kurį lenkų režisierius Romanas Polanskis montavo Šveicarijoje namų aresto sąlygomis.

Pagal Roberto Harriso romaną sukurtas filmas jau nuo pirmų kadrų įtraukia į psichologinio nerimo kupiną atmosferą. Jie stebetinai lengvai „rimuoja“ su beveik analogiška scena prie kranto artėjančiame kelte, kurią visai neseniai matėme Martino Scorsese's „**Kuždesių salos**“ prologue. Taip mes iš karto pasineriame į paslapčių ir intrigų pasauly, kuriame herojus sies keisti

ir dviprasmiski rysiai, o dialogai bus pilni užuominų ir sąmoningai slepiamų motyvų.

Jaunas rašytojas, kurį vaidina vienas išdomiausių dabartinio kino aktorių Ewanas McGregoras, filme vadinas tiesiog Vaiduokliu. Galime jį vadinti ir „literatūriniu negru“: tokie plunksnos darbuotojai papras tai samdomi atliliki juodą triūsą už populiarius rašytojus arba anonimiškai kurpia politikų bei šou verslo žvaigždžių autobiografinės knygias. Vaiduoklis gauna pasiūlymą parašyti buvusio Didžiosios Britanijos ministro pirmininko Adamo Lango (aktorius Pierce'as Brosnanas) memuarus. Rašytojui pažadėtas nemenkas honoraras, su kaupu kompen suojantis visus nepatogumus. Nieko neįtikėtinio tokioje situacijoje nėra, išskyrus vieną mažmožį: ši darbą anksčiau pradėjęs žmogus, asmeninis ministro pirmininkui gresia teismo procesas už karo nusikaltimus.

Savaitgalis prie televizoriaus

Klik! Ir iš banalios kasdienybės keliauji į nuotykių šalį

Gediminas JANKAUSKAS

Penktadienio vakarą 21.55 val. Lietuvos rytų TV parodys nuotykių filma „**Beovulfas ir Grendelis**“, pastatytą pagal šeštojo naujosios eros šimtmečio anglų-sakų legendą ir jos pagrindu anoniminio autoriaus sukurtą poemą. Šis kūrinys, apdainavęs narsaus kario žygius, jau ne kartą traukė kinematografininkų dėmesį. Nuotykių kino mėgėjai tikriausiai matė 1999 m. režisieriaus Grahamo Bakerio Amerikoje sukurtą filmą, kuriame Beovulfą suvaidino „kalnietis“ Christopheris Lambertas. Prieš dvejus metus matėme Holivudo režisieriaus Roberto Zemeckio versiją. O dabar galėsime susipažinti su arčiausiai originalo esančiu filmu, kurį sukūrė isländų režisierė Sturla Gunnarsson. Pagrindinę filmo koliziją sudaro senovės skandinavų kario Beovulfo kova su galinguoju žudiku troliu, užpuolusiu Danijos ka-

ralistę, kurią valdė visų gerbiaus karalius Hrotgaras. Pamažu aiškėja, kad Grendelis – visai nemitus padaras, kaip anksčiau buvo manyta, o žmogus iš kuno ir krauso, trokstantis atkerštyti už jam kažkada padarytą skriaudą.

Nuotykių komedija „**Šanchajaus riteriai**“ (penktadienis, 22.15 val., TV3) pratęsia „Kaubojaus iš Šanchajaus“ pagrindinių herojų nuotykius. Šiakart Čonas Vongas (aktorius Jackie Chanas) ir Rojus O'Benonas (aktorius Owenas Wilsonas) pakliūva į karalienės Viktorijos laikų Londoną. Čia draugeliai sužino apie pasikėsinimą į karališką šeimą ir kartu su Skotland Jardo specialistais imasi darbo. Filmo herojų laukia susitikimai su Džeku Skerdiku, Arthuru Conan Doyle'iu ir Čarliu Čaplinu (kažkodėl būtent taip autoriai pavadinio mažą Londono vagisių). Panaši mišrainė ir garso takelyje – nuo adaptuotų Bacho fugų iki „The Who“ roko klasikos.

„**Tamsos miestas**“ (penktadienis, 23.30 val., TV1) pradžiugins ir tuos, kurie mėgsta fantastinius trilerius, ir tuos, kurie džiaugiasi filmuose atpažindami kino klasikos citatas. Režisieriaus Alexo Proyas filme ypač ryški vokiečių ekspresionizmo įtaka, nors yra ir antiutopijos bei „juodojo“ kriminalinio kino elementų. Iš visų šių komponentų nuausta „Tamsos miesto“ atmosfera – siaubinga ir kartu hipnotizujanti. Užtai realybė čia tėra iliuzija, o žmogaus gyvenimas – tik miražas.

Karinė drama „**Mes buvome kariai**“ (šeštadienis, 21.20 val., BTV) primena vieną Vietnamo karo operaciją. 1965 m. lapkričio 14 d. JAV karinių pajėgų malūnsparnai iš vėliau Mirties Slėniu pramintą Ja Dango lygumą atgabeno 450 amerikiečių karių. Pirmosios operacijos Vietnamo kare dalyviamas buvo įsakyta surasti ir sunaikinti priešininką. Tačiau jaunų kareivių būriui vadovavęs generolas

Haroldas Muras (jis suvaidino Melas Gibsonas) nesitikėjo, kad tokia paprasta užduotis pareikalaus milžiniškų aukų.

Pagal Arthuro Goldeno romaną sukurtá drama „**Geišos išpažintis**“ (šeštadienis, 22.30 val., TV3) nufilmuota taip gražiai, kad nejučiomis prisimeni mandalas. Nuostabiausios filmo scenos bando atskleisti ne Ryty kultūros žmonėms beveik nesuvokiamą geišų meno specifiką. Bet kadaangi filmas kurtas ne pagal japonų rašytojo romaną, o pagal amerikietišką bestselerį, po kurio laiko, išsviadavęs iš grožio magijos, pradedi suvokti, kad režisieriu Robui Marshallui pavyko tobulai suvaldyti tik pačią formą, nes subtili geišų meilės meno filosofija cia sunkiai prasiveržia pro stulbinamai žavius paveikslėlius.

Komiko Adamo Sandlerio fanai, be abejo, žiūrė komediją „**Klik! Arba gyvenimas pagreitintai**“ (sekmadienis, 21.00 val., LNK). Ši

kartą svarbiausias A. Sandlerio partneris bus... TV distancinio valdymo pultelis. Net ne paprastas, o stebulkingas. Amerikietiško gyvenimo būdo „užknistas“ Maiklas įsigyja ši universalų prietaisą ir tam-pa visagaliu bet kokios situacijos valdovu. Spustelėjai mygtuką „Stop“, ir pikčiura žmona kaipmat užsičiaupia. Paspausi „Atgal“ ir sugriši į vaikystę. Puikumélis! Tačiau vyrukas nepagalvojo, kad greitai taps šio „daikciuko“ vergu.

Savaitgalio kiną baigs filmas apie legendinį širdžių édišą **Džakomą Kazanova** (sekmadienis, 23.00 val., LTV). Tik šioje garsaus meilužio gyvenimo versijoje veiksmas iš romantiškosios Venecijos gatvių perkeltas į Paryžiaus salonus prieš pat revoliuciją ir į karaliaus Georgo III valdomą Angliją. Tokiame spalvingame fone Kazanova (aktorius Davidas Tennantas) keičia savo įvaizdį, pavirsdamas tai smuikininku, tai kunigu, tai intelektualu ar valstiečiu.